

UNIVERZITA KARLOVA
Právnická fakulta

Kristýna Řepíková

Použití agenta a otázky policejní provokace

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Mgr. Marek Dvořák, Ph.D.

Katedra trestního práva

Datum vypracování práce: květen 2023 – prosinec 2023 (uzavření rukopisu prosinec 2023)

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou prací vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce (od úvodu po závěr) včetně poznámek pod čarou má 145.829 znaků včetně mezer.

V Praze dne 19. 12. 2023

Kristýna Řepíková

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala zejména JUDr. Mgr. Marku Dvořákovi, Ph.D. za cenné rady a připomínky, které mi k textu mé diplomové práce poskytl, a především za jeho velice ochotný a lidský přístup.

Mé poděkování taktéž patří mé rodině, a to za jejich neutuchající podporu po celou dobu mého studia. Taktéž bych ráda poděkovala mému příteli, který pro mě byl velkou oporou, a to především v několika posledních měsících. Speciální poděkování patří rovněž mému kamarádovi Jaroslavovi, a to za to, že tady pro mě vždy je.

Obsah

Úvod.....	7
1 Operativně pátrací činnost	9
1. 1 Kriminalita	9
1. 2 Reaktivní a proaktivní strategie vyšetřování kriminality	10
1. 2. 1 Charakteristika proaktivních strategií vyšetřování kriminality.....	11
1. 3 Operativně pátrací činnost.....	12
1. 3. 1 Podpůrné operativně pátrací prostředky	12
1. 4 Vymezení operativně pátracích prostředků.....	13
1. 4. 1 Předstíraný převod	15
1. 4. 2 Sledování osob a věcí.....	16
1. 5 Odposlech a záznam telekomunikačního provozu	18
2 Agent kontrolor a jeho postavení v českém trestním řízení.....	20
2. 1 Osoba agenta	20
2. 2 Trestné činy, u nichž lze použít agenta	21
2. 3 Povolení k použití agenta	22
2. 4 Povinnosti agenta	22
2. 5 Dozor nad činností agenta	23
2. 6 Beztrestnost agenta jakožto okolnost vylučující protiprávnost.....	23
2. 6. 1 Beztrestnost agenta ve vztahu k TČ účasti na teroristické skupině	24
2. 6. 2 Beztrestnost agenta ve vztahu k TČ účasti na organizované zločinecké skupině	28
2. 7 Informátor a jeho odlišení od agenta.....	29
3 Policejní provokace a otázky s ní spojené	31
3. 1 Judikatura Evropského soudu pro lidská práva.....	32
3. 1. 1 Rozhodnutí ve věci Teixeira de Castro proti Portugalsku	32
3. 1. 2 Rozhodnutí ve věci Volkov a Adamskiy proti Rusku	34

3. 1. 3 Rozhodnutí ve věci Akbay a ostatní proti Německu	36
3. 2 Judikatura českých soudů.....	41
3. 2. 1 Nález Ústavního soudu ze dne 22. června 2000, sp. zn. III. ÚS 597/99.....	41
3. 2. 2 Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 25. září 2014, sp. zn. Tpjn 301/2014...	42
3. 2. 3 Nález Ústavního soudu ze dne 19. března 2018, sp. zn. I. ÚS 4185/16	43
3. 3 Vymezení policejní provokace a jejích dopadů	44
3. 3. 1 Hmotněprávní a procesní dopady policejní provokace.....	46
3. 4 Zkouška spolehlivosti.....	49
4 Zakotvení institutu agenta v právních řádech jiných států.....	52
4. 1 Spojené státy americké.....	52
4. 2 Kanada.....	54
4. 3 Slovenská republika	55
5 Zhodnocení současné právní úpravy a návrhy <i>de lege ferenda</i>	58
5. 1 Odlišná systematika operativně pátracích prostředků v rámci TŘ.....	58
5. 2 Agentem nejen příslušník ozbrojeného bezpečnostního sboru	58
5. 3 Výslovné zakotvení trestnosti agenta provokatéra v TZ.....	59
Závěr	60
Seznam zdrojů.....	63

Seznam použitých zkratk

ČR	Česká republika
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
GIBS	Generální inspekce bezpečnostních sborů (<i>dříve Inspekce Policie České republiky a Inspekce ministra vnitra</i>)
Listina	Listina základních práv a svobod (<i>Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky č. 2/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů</i>)
OZS	Organizovaná zločinecká skupina (<i>společenství nejméně tří trestně odpovědných osob s vnitřní organizační strukturou, s rozdělením funkcí a dělbou činností, které je zaměřeno na soustavné páchaní trestné činnosti</i>)
Policie ČR	Policie České republiky (<i>státní ozbrojený bezpečnostní sbor</i>)
Slovenský trestní řád	Slovenský trestný poriadok (<i>zákon č. 301/2005 Z. z., ve znění pozdějších předpisů</i>)
TČ	Trestný čin (<i>protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně</i>)
TŘ	Trestní řád (<i>zákon č. 141/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů</i>)
TZ	Trestní zákoník (<i>zákon č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů</i>)
Úmluva	Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (<i>Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod ze dne 4. listopadu 1950, publikovaná pod č. 209/1992 Sb., ve znění pozdějších protokolů</i>)
USA	Spojené státy americké
Ústava ČR	Ústava České republiky (<i>zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů</i>)

Úvod

Informace o probíhajících teroristických útocích a jiných formách té nejzávažnější kriminality, jakou představuje rovněž kriminalita organizovaná, jsou nám prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků prezentovány s mnohem větší pravidelností než kdy dříve. Zločinná uskupení osob jsou den ode dne kreativnější a metody jejich trestné činnosti se stávají čím dál tím sofistikovanějšími. Rozkvět takové trestné činnosti s sebou však přináší stále větší obtíže při snaze o její účinné vyšetřování.

Nejdůležitější nástroje boje proti těmto formám kriminality v současné době představují instrumenty používané při proaktivním vyšetřování takové trestné činnosti.¹ V rámci nauky trestního práva procesního jsou jimi operativně pátrací prostředky a tomu z nich, jež je zakotven v ust. § 158e TŘ, je tato práce z velké části věnována.

Použití agenta musí být, z důvodu možného využití skutečností zjištěných jeho činností v rámci následných fází trestního řízení, provedeno v souladu se zákonem. Ovšem, jedná se v případě, kdy dojde k policejní provokaci trestné činnosti ze strany agenta, stále o použití daného prostředku zákonným způsobem? A existují státy, ve kterých je na policejní provokaci nahlíženo odlišně než v České republice? Tyto a další *otázk policejní provokace* trestné činnosti je třeba v rámci této práce zodpovědět. Za tímto účelem došlo ke stanovení jejích hlavních cílů následujícím způsobem: 1) provést **rozb**or současné české **právní úpravy** institutu **použití agenta**; a 2) **vymezit pojem policejní provokace** trestné činnosti, a **popsat nejdůležitější dopady**, které s sebou závěr o jejím použití ze strany agenta může přinést.

Ke splnění uvedených cílů byla práce rozdělena do pěti kapitol. V **první** z nich dojde k uvedení do problematiky operativně pátrací činnosti. To je klíčové pro pochopení samotné podstaty institutu agenta a pro jeho následné vymezení.

Druhá kapitola bude zaměřena na splnění prvního stanoveného cíle. Bude v ní tak rozebrána právní úprava institutu použití agenta *de lege lata*, nacházející se především v ust. § 158e TŘ. Prostor však bude věnován rovněž ustanovením o beztrestnosti agenta, nacházejícím se v TZ.

V **následující** kapitole dojde k vymezení pojmu policejní provokace, a to na základě analýzy rozhodovací činnosti Evropského soudu pro lidská práva a soudů českých. Daná kapitola se tak bude soustředit na splnění druhého stanoveného cíle. Rovněž v ní dojde k vymezení nejvýznamnějších dopadů, které s sebou závěr o policejní provokaci určité trestné činnosti přináší.

Obsahem **čtvrté** kapitoly bude alespoň stručné vymezení právních úprav států odlišných od České republiky, které buď zakotvují institut agenta, u něž není policejní provokace trestné činnosti plně vyloučena, či institut obdobný.

---

¹ Musil, J.: Policejní provokace v teorii, legislativě a judikatuře. In: *Státní zastupitelství*. 2014, č. 3, str. 10 a násl.

V **poslední** kapitole dojde ke stručnému zhodnocení současné české právní úpravy, a to společně s předložením několika návrhů *de lege ferenda*, jež by mohly představovat její budoucí úpravu či částečné doplnění.

Závažná trestná činnost se velmi rychle vyvíjí.² Proto je nutné, abychom si byli vědomi, jakými způsoby proti ní lze bojovat a jaké důsledky s sebou může takový boj přinést.

---

² Dle výroční zprávy Národní centrály proti organizovanému zločinu za rok 2022 se objevují nové trendy, a to kupř. v oblasti legalizace výnosů z trestné činnosti, jako je „zneužití postavení poskytovatele finančních služeb malého rozsahu. Těmto subjektům je udělována licence prostřednictvím ČNB. Jejich činnost na úseku finančních transakcí lze označit za činnost shodnou s bankovním sektorem, avšak téměř bez možnosti řádné a včasné detekce podezřelých transakcí dle AML“. Srov. Výroční zpráva Národní centrály proti organizovanému zločinu za rok 2022, str. 39. Dostupné též online na: <https://www.policie.cz/clanek/vyhodnoceni-cinnosti-vyrocní-zprava-ncoz-2022.aspx> [zobrazeno 2-12-2023, 10:50].

1 Operativně pátrací činnost

Použití agenta je jedním z operativně pátracích prostředků. Pokud bych se omezila pouze na konstatování tohoto faktu a poté již přešla k samotnému rozboru tématu diplomové práce, nedošlo by k zasazení daného trestněprocesního institutu do širších právně-sociologických souvislostí. Tomu jsem se rozhodla vyvarovat a v této kapitole se ke konkrétním operativně pátracím prostředkům³ dostávám postupně, a to od úplných základů, jakými jsou vymezení pojmu kriminality či proaktivních způsobů vyšetřování některých jejích druhů. Cílem této kapitoly je zprostředkovat alespoň prvotní vhled do problematiky operativně pátrací činnosti.

1.1 Kriminalita

Základním pojmem, jehož objasnění vnímám za nezbytné, je pojem *kriminality*. Při pátrání po významu tohoto pojmu je nutné nahlédnout do jedné z tzv. kriminálních věd, a to do kriminologie.^{4, 5} Jedná se o nauku, jež má za předmět zkoumání právě kriminalitu (jiným slovem *zločinnost*). Tu lze vnímat ve dvou pojetích (legálním a sociologickém), které se od sebe odlišují především rozsahem pro ně relevantních sociálně patologických jevů považovaných za kriminalitu.⁶ **Legální** pojetí kriminality v sobě oproti sociologickému zahrnuje značně užší okruh sociálně patologických jevů. Jedná se pouze o ty sociálně patologické jevy upravené ve zvláštní části TZ.⁷ **Sociologické** pojetí pod pojem kriminality podřazuje i ty sociálně patologické jevy v dané části TZ svou úpravu nenalézající. I tyto sociálně patologické jevy ovšem mohou s trestnou činností souviset.^{8, 9} V textu dále pracuji pouze s legálním pojetím kriminality.

Kriminalita je poměrně obsáhlým pojmem, který je možné rozřadit do vícero kategorií. O některých druzích kriminality (*např. o majetkové kriminalitě*) lze nalézt zmínky již ve starověkém Římě, jiné druhy (*např. kyberkriminalita, hospodářská či organizovaná kriminalita*) se objevily až

---

³ Vedle použití agenta, kterému se věnuji převážně v druhé kapitole této práce, se jedná o *předstíraný převod a sledování osob a věcí*.

⁴ Gřivna, T.; Scheinost, M.; Zoubková, I. a kol.: *Kriminologie*. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, str. 27.

⁵ Mezi kriminální vědy lze rovněž zařadit např. kriminální politiku či kriminalistiku.

⁶ Gřivna, T.; Scheinost, M.; Zoubková, I. a kol., *op. cit. sub 4*, str. 23–24.

⁷ *Tamtéž*.

⁸ Válková, H.; Kuchta, J.; Hulmáková, J.: *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2019, str. 1.

⁹ Z hlediska sociologického pod pojem kriminality spadá například *alkoholismus*. Ten poté může (ale nutně nemusí) být s trestnou činností určitým způsobem spojen. V případě, že osoba trpící alkoholismem pod vlivem alkoholu rozbije výlohu klenotnictví dlažební kostkou a z té následně odcizí šperky v určité hodnotě, bude samozřejmě tento sociálně patologický jev s trestnou činností souviset (v tomto konkrétním případě jí bude předcházet). Ovšem lze si představit i situaci, kdy se osoba trpící alkoholismem pod vlivem alkoholu žádné trestné činnosti nedopustí.

postupem času, a to především v návaznosti na vývoj nových technologií a s tím spojených, pro pachatele doposud neexistujících, příležitostí.¹⁰

1. 2 Reaktivní a proaktivní strategie vyšetřování kriminality

S novými druhy kriminality se objevily rovněž nové obtíže při jejím vyšetřování. Zatímco u tradičních druhů kriminality si i v dnešní době policejní a vyšetřovací orgány¹¹ povětšinou vystačí s metodami, díky kterým poznatky o trestné činnosti získávají až *ex post*, tedy po spáchání určitého skutku,¹² u moderních druhů kriminality se tento přístup neosvědčil jako dostačující. Musil v této souvislosti zmiňuje rozdělení strategií vyšetřování kriminality na **reaktivní** a **proaktivní**.¹³

Reaktivní strategie vyšetřování jsou lidstvu známy po delší dobu než strategie **proaktivní**. S genezí proaktivních metod se tak samozřejmě objevily dva názorové proudy, jeden z nich tyto metody vítající, druhý se proti nim ohrazující. Argumentace kritiků proaktivních metod vyšetřování je založena především na skutečnosti, že k jejich využívání dochází již v době, kdy je míra pravděpodobnosti spáchání určitého skutku naplňujícího znaky trestného činu ještě poměrně nízká.¹⁴ Hlavním problémem je však z jejich pohledu až samotný nepoměr mezi touto nízkou pravděpodobností a vysokou intenzitou zásahů do základních práv a svobod osob, k nimž při využití proaktivních metod vyšetřování dochází. Tyto zásahy dle nich nelze v dané situaci považovat za ospravedlnitelné. Mám za to, že hlavní myšlenka této argumentace je sice položena na legitimním základě, ovšem kompletně se s ní neztotožňuji. Problém vnímám především v povaze trestné činnosti, při

---

¹⁰ Sherwin-White, A. N.: The Early Persecutions and Roman Law Again. In: *The Journal of Theological Studies*. 1952, č. 3/2, str. 204.

¹¹ Rozdíl mezi policejními a vyšetřovacími orgány spočívá především ve fázi přípravného řízení, v níž uplatňují svou pravomoc. Policejní orgány tuto uplatňují ve stádiu před zahájením trestního stíhání (tedy v první fázi přípravného řízení), orgány konající vyšetřování ve stádiu vyšetřování, tedy ve fázi, jež následuje po zahájení trestního stíhání. Pro více informací k orgánům přípravného řízení srov. Jelínek, J. a kolektiv: *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Leges, 2021, str. 537–539. **V dalších částech této práce může dojít k používání pojmu policejní orgán i v případě, kdy fakticky v dané fázi řízení již figuroval orgán vyšetřovací.** Kupř. u analýzy soudních rozhodnutí, obsažených v kapitole třetí, nelze dovodit, ve které fázi trestního řízení se daný skutkový děj odehrával, a tedy ani to, zdali se v dané věci jednalo o policejní či vyšetřovací orgán.

¹² Dle Jelínka je skutkem myšlena „určitá událost ve vnějším světě záležející v jednání člověka, která může mít znaky jednoho trestného činu, dvou i více trestných činů (jednočinný souběh), anebo nemusí vykazovat znaky žádného trestného činu“. Srov. Jelínek, J. a kolektiv: *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 8. vydání. Praha: Leges, 2022, str. 357.

¹³ Musil, J., *op. cit. sub 1*.

¹⁴ *Tamtéž*.

níž jsou proaktivní metody vyšetřování využívány. V mnoha případech se totiž bude jednat o trestnou činnost **přísně utajenou**¹⁵ či o trestnou činnost, která s velkou pravděpodobností nebude **vůbec ohlašována**.¹⁶

Přikláním se tak k druhému názorovému proudu, jenž proaktivní metody považuje v některých případech k efektivnímu vyšetřování určitých moderních druhů kriminality za nezbytné. Argumentace tohoto názorového proudu je založena především na skutečnosti, že se u tohoto typu kriminality jedná o činy pro společnost natolik škodlivé, že již tato skutečnost sama o sobě ospravedlňuje použití proaktivních metod (už) v době, kdy je pravděpodobnost spáchání daného skutku ještě poměrně nízká.¹⁷ Rovněž poznamenávám, že nemám za to, že by v konkrétním trestním řízení nemohlo dojít k využití jak strategií proaktivních, tak reaktivních. V pozdější fázi takového řízení si naopak nedokážu představit situaci, kdy by nedošlo rovněž k využití strategií reaktivních (např. v podobě vyhledávání listinných či věcných důkazů).

1. 2. 1 Charakteristika proaktivních strategií vyšetřování kriminality

Použití agenta je institutem, jehož prostřednictvím lze provádět proaktivní vyšetřování kriminality. Z toho důvodu je nezbytné alespoň stručně vymezit obecnou charakteristiku všech proaktivních metod vyšetřování kriminality. Mezi jejich základní rysy Musil řadí **schopnost získat informace** o připravované či páchané trestné činnosti již **v raném stádiu** takové činnosti, a to i přes to, že ještě v daném případě nedošlo k zahájení trestního stíhání.¹⁸ Za druhý charakteristický rys vnímá **utajenost aplikace** takových metod **v konkrétním případě**. Bez utajení by samozřejmě použití těchto metod postrádalo smysl. Musil obzvlášť upozorňuje na skutečnost, že se vždy jedná o utajení jejich *aplikace*, nikoliv jejich celkové *existence*. V druhém zmíněném případě by se jednalo o situaci, kdy by tyto metody nebyly transparentně zakotveny v našem právním řádu. V takovém případě by jejich následné použití samozřejmě nebylo s ohledem na trestněprocesní *zásadu stíhání jen ze zákonných důvodů*¹⁹ v demokratickém právním státě přípustné.

---

¹⁵ To lze typicky vnímat u organizované kriminality, kdy určitá OZS samozřejmě netouží po tom, aby se o jí páchané trestné činnosti vědělo. Naopak má zájem na tom, aby mohla v páchání trestné činnosti pokračovat i nadále.

¹⁶ Tou bude typicky buď **1) trestná činnost, u níž se ani jedna ze stran necítí jako poškozená** (např. korupční trestná činnost, při níž jsou pachatelé osoby na obou stranách) anebo **2) drogová trestná činnost** (samotné zakoupení omamných a psychotropních látek a jejich užití pro vlastní potřebu sice není trestním zákoníkem kriminalizováno, ovšem stálý zákazník určitého dodavatele zajisté nemá zájem na odhalení a potrestání daného dodavatele). Srov. Herczeg, J.: Systém řízení provokace v boji proti korupci a principy právního státu. In: *Bulletin advokacie*. 2011, č. 4, str. 28.

¹⁷ Musil, J., *op. cit. sub 1*.

¹⁸ Musil, J., *op. cit. sub 1*.

¹⁹ Tato zásada nachází své místo v ust. § 2 odst. 1 TŘ. Dle něj nikdo nesmí být stíhán jinak než ze zákonných důvodů a způsobem, který stanoví TŘ. Srov. Jelínek, J. a kolektiv: *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Leges, 2021,

1. 3 Operativně pátrací činnost

Ač by se mohlo zdát, že využití proaktivních metod při vyšetřování kriminality je doménou trestního práva procesního, není tomu tak. Tyto můžeme nalézt rovněž v právu policejním či právu správním.²⁰ Aby mohlo dojít k vymezení operativně pátracích *prostředků*, je nutné prvně vymezit a od těchto odlišit tzv. operativně pátrací *činnost*.

Ta je zastřešujícím pojmem jak pro operativně pátrací prostředky dle TR, tak pro tzv. podpůrné operativně pátrací prostředky, které svou právní úpravu nalézají v zákonech od TR odlišných.^{21, 22} Dle Šámala je operativně pátrací činnost „*zvláštní činnost specializovaných orgánů*“, která má utajený a průzkumný charakter.²³

1. 3. 1 Podpůrné operativně pátrací prostředky

Přehled zákonů, v nichž se právní úprava podpůrných operativně pátracích prostředků nachází, je vymezen v následující tabulce. V té je obsažen rovněž výčet podpůrných operativně pátracích prostředků v těchto zákonech obsažených.

<p>zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky informátor; krycí prostředky; zabezpečovací technika; zvláštní finanční prostředky (ust. § 72 a násl.)</p> <p>zákon č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů zákon odkazuje na úpravu podpůrných operativně pátracích prostředků obsaženou v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky (ust. § 42)</p> <p>zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky informátor; krycí prostředky; zabezpečovací technika; zvláštní finanční prostředky (ust. § 38 a násl.)</p> <p>zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské a justiční strážii České republiky zabezpečovací technika; zvláštní finanční prostředky (ust. § 16 a násl.)</p>
---

str. 134. Mám za to, že pokud by daný operativně pátrací prostředek nebyl vůbec zakotven v TR, ovšem byl by v rámci určitého trestního řízení i tak využit, jedná se o postup v rozporu s právě jmenovanou zásadou.

²⁰ V rámci správního (resp. finančního) práva existuje např. institut kontroly podezřelých obchodů. Detekování podezřelých obchodů je úkolem, jenž je svěřen bankám a dalším pověřeným finančním institucím. Samotná bližší analýza je svěřena Finančnímu analytickému úřadu (FAÚ). Účelem je zjistit, zdali prostřednictvím určitého podezřelého obchodu nedošlo k legalizaci výnosů z trestné činnosti. V případě, že FAÚ dojde k závěru, že peněžní prostředky mohou být výnosem z trestné činnosti, podnikne potřebné kroky, jež spočívají mimo jiné i ve spolupráci s orgány činnými v trestním řízení.

²¹ Šámal, P. a kol.: *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, str. 1985.

²² Vedle operativně pátracích prostředků a podpůrných operativně pátracích prostředků pod pojem operativně pátrací činnosti Šlesinger řadí rovněž „*další úkony prováděné utajovaným způsobem a opatření k zabezpečení ochrany operativně pátrací činnosti*“. Srov. Šteinbach, M.; Šlesinger, R.; Zimmermann, M.; Bílek, M.; Hlaváčová, K.: *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, str. 183.

²³ Šámal, P. a kol., *op. cit. sub 21*.

Rozdílem mezi operativně pátracími prostředky a podpůrnými operativně pátracími prostředky je především účel, jehož má být jejich užitím dosaženo. U operativně pátracích prostředků jím je získání důkazů, jichž může být následně užito v konkrétním trestním řízení. U podpůrných operativně pátracích prostředků jím je především nápomoc při používání či umožnění používání operativně pátracích prostředků dle TŘ.²⁴

V praxi nejčastěji využívanými podpůrnými operativně pátracími prostředky budou s velkou pravděpodobností ty, jež nalézají svou úpravu v ust. § 72 a násl. zákona o Policii ČR. Mezi ty patří 1) informátor; 2) krycí prostředky; 3) zabezpečovací technika; 4) zvláštní finanční prostředky. **Informátorem** je fyzická osoba poskytující příslušníkům Policie ČR informace či služby, a to tak, aby nedošlo k prozrazení spolupráce mezi těmito osobami. Za tuto činnost osobě může být poskytnuta finanční či věcná odměna.^{25, 26} **Krycí prostředky** jsou používány k zastření skutečné totožnosti či činnosti určité osoby. Jedná se o krycí věci (např. občanský průkaz), krycí prostory (např. byt, místnost) či krycí činnost (např. výkon určitého povolání, k němuž je třeba oprávnění dle živnostenského zákona).²⁷ **Zabezpečovací technikou** jsou myšleny „*technické prostředky, zařízení a jejich soubory používané za účelem předcházení nebo odstranění ohrožení veřejného pořádku a bezpečnosti*“.²⁸ **Zvláštními finančními prostředky** jsou „*vyčleněné finanční prostředky, které jsou používány k úhradě některých výdajů v souvislosti se získáváním poznatků o trestné činnosti, používáním podpůrných operativně pátracích prostředků, používáním operativně pátracích prostředků podle trestního řádu a v souvislosti se zajišťováním krátkodobé ochrany osoby*“.²⁹

1. 4 Vymezení operativně pátracích prostředků

Použití agenta, které svou úpravu nalézá především v ust. § 158e TŘ, je jedním z institutů spadajících pod zastřešující pojem operativně pátrací prostředky. Pro správné pochopení širších souvislostí je ovšem nezbytné alespoň stručně představit rovněž ostatní instituty v této kategorii obsažené, tedy předstíraný převod a sledování osob a věcí, a samozřejmě vymežit i samotný pojem operativně pátracích prostředků.

Operativně pátrací prostředky tvoří jakýsi soubor opatření policejních orgánů.³⁰ Těchto je z jejich strany užíváno za účelem „*předcházení, odhalování a objasňování trestné činnosti, jakož*

²⁴ Vangeli, B.: *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, str. 306–307.

²⁵ Viz ust. § 73 zákona o Policii ČR.

²⁶ Bližší pojednání o institutu informátora je obsaženo v podkapitole 2.7 této práce.

²⁷ Šteinbach, M.; Šlesinger, R.; Zimmermann, M.; Bílek, M.; Hlaváčová, K.: *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, str. 186.

²⁸ Viz ust. § 76 zákona o Policii ČR.

²⁹ Viz ust. § 77 zákona o Policii ČR.

³⁰ K pojmu policejního orgánu srov. § 12 odst. 2 TŘ.

i pátrání po skrývajících se pachatelích, pátrání po hledaných nezvěstných osobách a pátrání po věcných důkazech“.³¹ Užití operativně pátracích prostředků může nastat v různých částech trestního řízení, a tedy nejen ve fázi postupu před zahájením trestního stíhání, do které dle svého umístění v zákoně operativně pátrací prostředky spadají.³²

Právní úprava operativně pátracích prostředků ovšem nebyla odjakživa obsažena v TŘ. Do tohoto byla zakotvena až novelou obsaženou v zákoně č. 265/2001 Sb., a to s účinností od 1. ledna 2002. Do té doby byla právní úprava daných institutů obsažena v dnes již zrušeném zákoně č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ze kterého byly pasáže týkající se operativně pátracích prostředků zmíněnou novelou odstraněny.³³ Cílem této novelizace bylo jak dosažení komplexnosti právní úpravy v dané oblasti (a s tím souvisejícího rozšíření dozorového oprávnění státních zástupců nad používáním těchto prostředků), tak předcházení možné duplicitě právní úpravy.³⁴

Současnou právní úpravu operativně pátracích prostředků nalézáme v ustanoveních § 158b až 158f TŘ. Ustanovení § 158b TŘ je ustanovením obecným pro všechny (v něm taxativně vyjmenované) operativně pátrací prostředky. Toto ustanovení také stanoví podmínky užití operativně pátracích prostředků v určité trestní věci.³⁵ V obecné rovině, operativně pátrací prostředky mohou být užity u všech **úmyslných trestných činů**. Tuto specifikaci lze označit za první podmínku. Mezi další dle Gřivny patří **subsidiarita, zdrženlivost a zákaz užití prostředků k účelu jinému, než je stanoveno TŘ**.³⁶ Při splnění podmínek stanovených TŘ pro užití určitého operativně pátracího prostředku mohou být zjištěné skutečnosti použity za důkazy v probíhajícím trestním řízení.³⁷

V danou chvíli se tak nabízí otázka, jak je to s procesní použitelností takto získaných důkazů v jiné trestní věci než v té, o které je vedeno určité trestní řízení. U předstíraného převodu na tuto otázku v současné době neposkytuje odpověď ani TŘ, ani judikatura. Mám za to, že by taková situace v praxi asi stěží nastala, a to je důvodem pro chybějící zájem o vyřešení této otázky (jak ze

---

³¹ Šámal, P. a kol., *op. cit. sub 21*.

³² Toto tvrzení nachází svou oporu v ustanovení § 158f TŘ, jež stanoví, že v případě vzniku důvodu pro použití operativně pátracích prostředků až po zahájení trestního stíhání se bude postupovat dle § 158b až 158e TŘ, tedy dle ustanovení upravujících operativně pátrací prostředky jak v obecné, tak konkrétní rovině.

³³ Šámal, P. a kol., *op. cit. sub 21*, str. 1984.

³⁴ Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 265/2001 Sb. ze dne 15. 11. 2000.

³⁵ Tyto podmínky ovšem mohou být specifikovány v ustanoveních týkajících se konkrétních operativně pátracích prostředků. Např. viz § 158e TŘ, právní úprava použití agenta je úpravou speciální k obecnému ustanovení § 158b TŘ.

³⁶ Gřivna, T.: *Zákonnost důkazů získaných sledováním osob a věcí*. In: Jelínek J. a kol.: *Dokazování v trestním řízení v kontextu práva na spravedlivý proces*. Praha: Leges, 2018, str. 320.

³⁷ Viz ust. § 158b odst. 3 TŘ.

strany zákonodárce, tak široké veřejnosti).³⁸ U sledování osob a věcí byla naopak právní debata v předchozích letech poměrně bouřlivá. V současné době platí, že u sledování dle ust. § 158d odst. 2 TŘ (tzv. sledování, při kterém jsou pořizovány zvukové, obrazové a jiné záznamy) lze záznam pořízený ze sledování a k němu připojený protokol použít za důkaz v jiné trestní věci jen v případě, „*je-li i v této věci vedeno řízení o úmyslném trestném činu nebo souhlasí-li s tím osoba, do jejíž práv a svobod bylo sledováním zasahováno*“.³⁹ Již v tuto chvíli je nutné zmínit, že sledování dle zmíněného odstavce daného ustanovení TŘ podléhá povolení státního zástupce. Co se týká sledování dle ust. § 158d odst. 3 TŘ, to podléhá předchozímu povolení ze strany soudce. Judikatura Nejvyššího soudu ČR stanoví, že v případech sledování dle § 158d odst. 3 TŘ je „*třeba přípustnost takového důkazního prostředku v jiné věci posuzovat s ohledem na zásadu proporcionality a s respektem k právu na nedotknutelnost osoby a jejího soukromí ve smyslu čl. 7 odst. 1 a čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Přitom je nutno zejména přihlídnout k intenzitě zásahu do práv uvedených v § 158d odst. 3 tr. ř. a k závažnosti trestného činu, o němž se vede řízení v jiné trestní věci*“.⁴⁰ Institut použití agenta neobsahuje zákonnou úpravu týkající se procesní použitelnosti důkazů v jiné trestní věci. Judikatura českých soudů se touto otázkou rovněž prozatím nezabývala.

1. 4. 1 Předstíraný převod

Prvním operativně pátracím prostředkem, jemuž v této práci bude věnována alespoň minimální pozornost, je předstíraný převod. Tento institut svou právní úpravu nalézá v ust. § 158c TŘ. Jak již vyplývá z jeho pojmenování, podstatou tohoto trestněprocesního institutu je „*předstírání koupě, prodeje nebo jiného způsobu převodu předmětu plnění*“. Převáděným předmětem plnění bude typicky věc, přičemž se může jednat i o věci: **1) k jejichž držení je třeba zvláštního povolení** (např. střelné zbraně a střelivo, jejichž držení a užívání je vázáno na získání zbrojního průkazu, tedy ustanovením vyžadovaného povolení); **2) jejichž držení je nepřípustné** (např. omamné a psychotropní látky)⁴¹; **3) jež pochází z trestného činu** (výnosy z trestné činnosti, a to v jakékoliv formě); či **4) které jsou určeny ke spáchání trestného činu** (např. náčiní určené k výrobě omamných a psychotropních látek).

Předstíraný převod je možné uskutečnit pouze na základě písemného povolení státního zástupce. Z tohoto pravidla existuje v daném ustanovení zákonná výjimka v situaci, kdy věc nesnese odkladu. V takovém případě lze předstíraný převod uskutečnit i bez předchozího povolení ze strany

³⁸ Vnímám za nereálné, až absurdní, aby v praxi nastala situace, kdy by např. namísto očekávaných omamných látek obdržel při předstíraném převodu příslušník policejního orgánu CD obsahující dětskou pornografii.

³⁹ Viz ust. § 158d odst. 10 TŘ.

⁴⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 1. 9. 2020, sp. zn. 7 Tdo 865/2020.

⁴¹ Drašík, A.; Fenyk, J. a kol.: *Trestní řád: Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, str. 932.

státního zástupce, je ovšem nutné se tohoto povolení domoci dodatečně. O dodatečné povolení musí být ze strany policejního orgánu požádáno bezodkladně, přičemž bezodkladnost „*se posuzuje jako doba co nejkratší s přihlédnutím k povaze a závažnosti věci a vždy tak, aby státní zástupce mohl věc náležitě přezkoumat*“.⁴² Státnímu zástupci je dána k posouzení, zdali povolení policejnímu orgánu dodatečně udělit, lhůta 48 hodin. Ta se počítá od okamžiku, kdy státní zástupce obdržel od policejního orgánu žádost o vydání dodatečného povolení. To musí být policejnímu orgánu doručeno už před uplynutím dané lhůty.⁴³ V případě, že dodatečné povolení není policejnímu orgánu ve lhůtě uděleno, je povinen zjištěné informace nijak nepoužít.⁴⁴ V případě, že by předstíraný převod probíhal i po uplynutí dané lhůty, je policejní orgán povinen jeho provádění ukončit.

1. 4. 2 Sledování osob a věcí

Dalším operativně pátracím prostředkem, jemuž bude v této práci věnována pozornost, je sledování osob a věcí. Sledováním se dle ust. § 158d odst. 1 TŘ myslí „*získávání poznatků o osobách a věcech prováděné utajovaným způsobem technickými nebo jinými prostředky*“. Sledovat tedy můžeme nejen osoby, ale i věci.

Pokud se prvně zaměříme na sledování věcí, je nutné vymezit, o jaké věci se může jednat. Dle mého názoru může být předmětem sledování jakákoliv věc, která je určitým způsobem důležitá pro dané trestní řízení. Takové věci bude později užito především pro důkazní účely, což vyplývá rovněž ze skutečnosti, že pokud jsou operativně pátrací prostředky použity v souladu s příslušnými ustanoveními TŘ, je možné záznamy získané při jejich použití užít za důkazy.⁴⁵ Z judikatury Ústavního soudu ČR vyplývá, že by takovou sledovanou věcí mohl být např. počítač či jiné elektronické zařízení, kdy samotným předmětem sledování budou data na tomto zařízení uložená.⁴⁶

Pokud má dojít ke sledování určité osoby, vždy musí být šetřeno jejího práva na ochranu soukromí. V rámci každého trestního řízení bude samozřejmě docházet k určitým zásahům do práv a svobod osob, ovšem vždy by mělo být do těchto zasahováno v co nejmenší možné míře, nezbytné k objasnění dané věci.⁴⁷ V ust. § 158d TŘ jsou v prvních třech odstavcích vymezeny tři druhy sledování osob a věcí. U jednotlivých druhů sledování osob je nezbytné vnímat rovněž intenzitu zásahu

---

⁴² *Tamtéž.*

⁴³ Šámal, P. a kol., *op. cit. sub 21*, str. 1998.

⁴⁴ Pokud by tedy státní zástupce sice policejnímu orgánu dodatečné povolení udělil, ovšem po lhůtě, postupovalo by se stejně, jako by mu žádné povolení neudělil.

⁴⁵ Viz § 158b odst. 3 TŘ.

⁴⁶ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 3. 10. 2013, sp. zn. III. ÚS 3812/12.

⁴⁷ Srov. ust. § 2 odst. 4 TŘ, konkrétně větu třetí, jež zní: „*Trestní věci projednávají s plným šetřením práv a svobod zaručených Listinou základních práv a svobod a mezinárodními smlouvami o lidských právech a základních svobodách, jimiž je Česká republika vázána; při provádění úkonů trestního řízení lze do těchto práv osob, jichž se takové úkony*

do práva na ochranu soukromí (nejen) sledovaných osob.⁴⁸ Věci samozřejmě nejsou nositeli práva na ochranu soukromí, tedy do tohoto u nich zasáhnout nelze.⁴⁹ Určení odstavce, dle kterého bude sledování konkrétní věci probíhat, se tak odvíjí čistě od toho, jaké výstupy ze sledování budou pořízeny (např. zvukové záznamy).

Kategorizace sledování je založena na režimu,⁵⁰ na jehož základě může být policejním orgánem prováděno. V případě tzv. **prostého sledování**⁵¹ dle odst. 1 daného ustanovení policejní orgán k uskutečnění sledování nepotřebuje žádné povolení.⁵² Prosté sledování tvoří jakousi zbytkovou kategorii, pokud jde o právní úpravu sledování osob a věcí. Pod tento odstavce lze subsumovat veškeré případy sledování nepodřaditelné pod odstavce druhý či třetí daného ustanovení.⁵³ Pokud jde o další dva typy sledování, které svou právní úpravu nalézají v odst. 2 a 3 daného ustanovení, tyto se od prostého sledování v něčem odlišují a jsou tedy vůči případům sledování dle odstavce prvního v poměru speciality.

V odst. 2 daného ustanovení nalézáme **sledování, při kterém jsou pořizovány zvukové, obrazové a jiné záznamy**. Pozastavím se pouze u *jiných záznamů*, jelikož se jeví za nadbytečné rozebírat rovněž zvukové či obrazové záznamy. *Jinými záznamy* jsou myšleny záznamy „*získávané prostřednictvím jiných technických prostředků, zejména počítačů, počítačových datových sítí, elektronické pošty, laserové techniky a dalších moderních i v budoucnu objevených technik*“.⁵⁴ Tyto tedy tvoří jakousi zbytkovou kategorii záznamů, a to pro případ, že by nedošlo k pořizování zvukových či obrazových záznamů, ovšem i tak by pořízené záznamy svým účelem měly spadat pod právní úpravu tohoto odstavce.

U tohoto typu sledování se již dostáváme, stejně jako u sledování dle odst. 3 daného ustanovení, do tzv. povolovacího režimu. Tato skutečnost v tomto případě znamená, že sledování lze uskutečnit jen na základě povolení státního zástupce, pro nějž je vyžadována písemná forma.⁵⁵

---

dotýkají, zasahovat jen v odůvodněných případech na základě zákona a v nezbytné míře pro zajištění účelu trestního řízení.“

⁴⁸ Dle mého názoru nelze opomenout ani právo na ochranu soukromí jiných osob, než jsou sledováním přímo dotčeny. To může být velmi citelně zasaženo např. v případě tzv. prostorových odposlechů (dle ust. § 158d odst. 3 TR).

⁴⁹ Gřivna, T., *op. cit. sub 36*, str. 315.

⁵⁰ Režimy jsou dva: 1) povolovací (k provedení potřebuje policejní orgán povolení ze strany státního zástupce či soudce); 2) nevyžadující povolení.

⁵¹ V tomto textu dochází k užití kategorizace Gřivny, lehce upravené pro potřeby této práce. Srov. Gřivna, T., *op. cit. sub 36*.

⁵² Gřivna, T., *op. cit. sub 36*, str. 315.

⁵³ Šámal, P. a kol., *op. cit. sub 21*, str. 2004.

⁵⁴ *Tamtéž*, str. 1993.

⁵⁵ Gřivna, T., *op. cit. sub 36*.

Posledním typem sledování, upraveným v tomto ustanovení⁵⁶, je **sledování, jimž je zasahováno do některých ústavně garantovaných a chráněných práv a svobod**, především se bude jednat o zásahy do *nedotknutelnosti obydlí, listovního tajemství* či o situace, kdy dochází ke *zjišťování obsahu jiných písemností či dokumentů uchovávaných v soukromí* za použití technických prostředků.⁵⁷ Ústavní zakotvení ochrany domovní svobody lze nalézt v článku 12 Listiny, právo na ochranu listovního tajemství, obsahu jiných písemností a záznamů uchovávaných v soukromí, poté v článku 13 Listiny.

Pokud jde o sledování osob dle odst. 3 daného ustanovení, představuje toto sledování velmi invazivní zásah do ústavně garantovaných práv a svobod určitých osob. Tento typ sledování tedy může být realizován pouze na základě *předchozího* povolení soudce, a to jen v nezbytných případech.^{58, 59} Typicky se jedná o tzv. prostorové odposlechy, jimiž je zasahováno do nedotknutelnosti obydlí. Tyto mohou být nasazeny např. v bytě sledované osoby. Na druhou stranu, prostorové odposlechy nasazené v jiných prostorech (kupř. v kavárně), mohou za splnění určitých podmínek spadat i pod sledování dle odst. 2, tedy do mírnějšího povolovacího režimu.⁶⁰

Výjimkou z povolovacího režimu je odst. 6 daného ustanovení. Ten stanoví, že se výše zmíněné povolení ke sledování nevyžaduje, pokud se sledováním daná osoba vyjádří svůj souhlas.

1. 5 Odposlech a záznam telekomunikačního provozu

Pro úplnost je nutné dodat, že *sledování osob a věcí* není jediným způsobem, kterým může docházet k určité formě sledování. V ustanoveních § 88 a 88a TŘ lze nalézt právní úpravu vážící se k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu.

Telekomunikačním provozem bude typicky mobilní telefon či elektronická pošta (resp. zasílání a přijímání zpráv jejím prostřednictvím).⁶¹ Na základě ust. § 88 TŘ může, v případě naplnění v něm stanovených podmínek, dojít ke sledování **obsahu** telefonických hovorů či e-mailové komu-

---

⁵⁶ A to v odst. 3 daného ustanovení.

⁵⁷ Gřivna, T., *op. cit. sub 36*.

⁵⁸ Šámal, P. a kol., *op. cit. sub 21*, str. 2006.

⁵⁹ Gřivna, T., *op. cit. sub 36*, str. 321.

⁶⁰ Koblasová, J.: *Prostorové odposlechy ve světle nedávné judikatury Nejvyššího soudu*. Online. In: Centrum pro lidská práva a demokracii. Dostupné z: <https://www.centrumlidskaprava.cz/prostorove-odposlechy-ve-svetle-nedavne-judikatury-nejvyssiho-soudu>. [zobrazeno 19-10-2023, 17:18].

⁶¹ Fenyk, J.; Císařová, D.; Gřivna, T. a kol.: *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, str. 331.

nikace. Na základě ust. § 88a TŘ pak ke „zjišťování údajů, které nejsou samotným obsahem komunikace“⁶², typicky tedy půjde o **lokalizační** a **provozní** údaje (např. poloha mobilního telefonu v době spáchání trestného činu).⁶³

---

⁶² Fenyk, J.; Císařová, D.; Gřivna, T. a kol., *op. cit. sub 61*, str. 333.

⁶³ *Tamtéž*, str. 333–334.

2 Agent kontrolora a jeho postavení v českém trestním řízení

Použití agenta je operativně pátracím prostředkem klíčovým pro tuto práci. Svou právní úpravu nalézá především v ust. § 158e TŘ. Před samotným vymezením účinné právní úpravy považují za nezbytné vyzdvihnout skutečnost, že v souladu se zákonem je dovoleno užití pouze tzv. *agenta kontrolora*.⁶⁴ Lze konstatovat, že tento teoretický pojem v podstatě zastřešuje pravomoci agenta v trestním řízení. Na druhou stranu, pokud by ze strany agenta došlo k jejich překročení, mohlo by to mít negativní důsledky na celé trestní řízení.

Institut agenta kontrolora je velmi účinným nástrojem boje proti zákonem vyjmenované trestné činnosti, typicky pak proti organizované kriminalitě či terorismu.⁶⁵ Pokud bych vzala za příklad prve zmíněnou kriminalitu, hlavní úkol agenta spočívá především v infiltraci do konkrétní organizované zločinecké skupiny. Následně mezi jeho úkoly patří zjištění její organizační struktury, rozvržení práce mezi její členy a důležitých informací o jí plánované trestné činnosti, a to ideálně ještě předtím, než k jejímu spáchání dojde.⁶⁶ S ohledem na výše zmíněné možné překročení pravomocí agenta kontrolora je nutné zmínit, že po úspěšné infiltraci do takové skupiny agent nemůže její členy podněcovat ke spáchání určité trestné činnosti. Z agenta kontrolora by se v takovém případě za naplnění určitých podmínek mohl stát tzv. *agent provokatér*, který je právem reprobovaným teoretickým konceptem.

2. 1 Osoba agenta

Předtím než dojde k vymezení podmínek, za nichž bude užití agenta právem aprobované, je nezbytné vymezit, kdo vůbec může jako takový agent vystupovat. TŘ stanoví, že agentem může být pouze „*příslušník Policie České republiky nebo Generální inspekce bezpečnostních sborů plnící úkoly uložené mu řídicím policejním orgánem*“.⁶⁷ Agentem tedy může být pouze příslušník jednoho ze zmíněných **státních** ozbrojených bezpečnostních sborů. Tímto se česká právní úprava odlišuje od právních úprav států jiných, například Slovenské republiky či Spojených států amerických.^{68, 69} Zmíněné právní úpravy fakticky umožňují, aby na pozici agentů vystupovaly kupříkladu i osoby,

---

⁶⁴ Herczeg, J.: Systém řízené provokace v boji proti korupci a principy právního státu. In: *Bulletin advokacie*. 2011, č. 4, str. 25.

⁶⁵ Výčet trestné činnosti, u níž lze institutu agenta použít, se nachází v ust. § 158e odst. 1 TŘ.

⁶⁶ Ross, J. E.: Valuing Inside Knowledge: Police Infiltration as a Problem for the Law of Evidence. In: *Chicago-Kent Law Review*. 2004, str. 1115.

⁶⁷ Viz § 158e odst. 2 TŘ.

⁶⁸ Dragojlović, J.; Filipović, N.: Undercover Investigator in Legislations of the United States and the United Kingdom. In: *Kultura polisa*. 2022, str. 66.

⁶⁹ Viz § 117 odst. 11 zákona č. 301/2005 Z. z., *trestného poriadku* (slovenského trestního řádu).

kteře jsou, či v minulosti byly, v *kriminálním světě* samy aktivní.⁷⁰ To, že tyto osoby časem získaly určitou reputaci mezi svými kriminálními vrstevníky, jim může poskytnout lepší pozici při snaze o infiltraci do určité skupiny či získání kontaktů na osoby důležité pro daný trestní proces.

Ke kompletnímu vymezení osoby agenta dle českého právního řádu se nezbytností jeví definici, uvedenou v daném ustanovení, rozvést celou. Agent při své činnosti vystupuje zpravidla se zastíráním jejího skutečného účelu.⁷¹ Skutečným účelem jeho činnosti je získání informací o určité specifické trestné činnosti. Policejní orgán by ovšem bez použití agenta tyto informace s velkou pravděpodobností nikdy nebyl schopen získat.⁷² Agent tedy bude hrát při odhalování takové specifické trestné činnosti velmi důležitou roli, a to i vzhledem k tomu, že se jedná o informace, které jsou pro policejní orgán v dané situaci často stěžejní.

K usnadnění již tak náročné role agenta zákon předpokládá alespoň prostředky, jimiž může dojít k zastření pravé totožnosti této osoby. Těmi jsou 1) **vytvoření legendy** o jiné osobní existenci a **zanesení osobních údajů** z této legendy vyplývajících **do informačních systémů** veřejné správy (orgány veřejné správy jsou povinny poskytnout policejnímu orgánu bezodkladnou součinnost); nebo 2) **výkon hospodářské činnosti**, k němuž je třeba zvláštního povolení, oprávnění či registrace; nebo 3) **zastírání příslušnosti k policejnímu orgánu**, který institutu agenta při své činnosti využívá.⁷³ Zmíněné prostředky mohou být v konkrétním případě uplatněny zvlášť, či ve vzájemné kombinaci.

2. 2 Trestné činy, u nichž lze použít agenta

V kapitole 1. 4 této práce bylo zmíněno, že v obecné rovině mohou být operativně pátrací prostředky užity u všech úmyslných trestných činů. Tato úprava se ovšem na použití institutu agenta nevztahuje, a to vzhledem ke speciální úpravě obsažené v ustanovení § 158e odst. 1 TŘ. Z toho vyplývá, že aby mohl být agent v rámci konkrétního trestního řízení použit, musí být vedeno pro:

1. **zločin**, na který TZ stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let
2. **trestný čin** spáchaný ve prospěch organizované zločinecké skupiny
3. taxativně vyjmenované **trestné činy**
4. **úmyslný trestný čin**, k jehož stíhání zavazuje Českou republiku vyhlášená mezinárodní smlouva, jíž je Česká republika vázána

⁷⁰ Dragojlović, J.; Filipović, N., *op. cit. sub 68*.

⁷¹ Viz § 158e odst. 2 TŘ.

⁷² Karabec, Z.: *Účinnost právních nástrojů proti organizované kriminalitě (použití agenta)*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, str. 20.

⁷³ Viz § 158e odst. 2 TŘ.

2. 3 Povolení k použití agenta

S ohledem na výše uvedené lze dojít k závěru, že použití agenta je operativně pátracím prostředkem, jehož lze užit při vyšetřování té nejzávažnější kriminality. Je rovněž institutem, při jehož užití dochází k velmi invazivnímu zásahu do práva na ochranu soukromí určitých osob. A právě z těchto důvodů je nezbytné, aby bylo jeho použití v každé trestní věci **povoleno soudcem**. Návrh na udělení daného povolení bude v praxi nejčastěji podávat státní zástupce vrchního státního zastupitelství, a to k vrchnímu soudu, v jehož obvodu je činný.⁷⁴

Mezi zákonem požadované náležitosti povolení patří vymezení účelu použití agenta a údajů umožňujících jeho identifikaci. Vedle těchto náležitostí jde především o vymezení doby, na kterou se použití agenta povoluje. Ta ovšem může být prodloužena, a to i opakovaně, na základě nového návrhu státního zástupce, jenž o původní povolení žádal. V tomto návrhu musí být obsaženo i vyhodnocení dosavadní činnosti příslušného agenta v dané trestní věci.⁷⁵ Dle mého názoru by ze strany soudce tato doba nepochybně prodloužena být neměla, pokud činnost agenta nepřinesla žádné výsledky či byla v rozporu se zákonem.

Jednou vydané povolení k použití agenta v sobě rovněž zahrnuje povolení k provedení předstíraného převodu agentem a rovněž povolení ke sledování osob a věcí, při němž jsou pořizovány záznamy (tj. u sledování, u něhož se vyžaduje povolení ze strany státního zástupce). Agent tedy těchto operativně pátracích prostředků může v trestní věci, v níž je nasazen, využívat automaticky, a to bez nutnosti udělení dalšího povolení.⁷⁶

2. 4 Povinnosti agenta

Agent musí při své činnosti v souladu s ust. § 158e odst. 6 TŘ volit takové prostředky, jež jsou způsobilé ke splnění jeho služebního úkolu. Zároveň těmito prostředky nesmí být způsobována osobám újma nad míru nezbytně nutnou. Vhodnost volby prostředků a povinnost postupovat v souladu s principem proporcionality jsou jediné dvě podmínky, které jsou agentovi při výkonu jeho činnosti stanoveny. Mám za to, že tato právní úprava má zaručit určitou akceschopnost agenta. Směřuje tedy k tomu, aby se agent nemusel ohledně každé své zamýšlené akce obracet s žádostí o její schválení na státního zástupce vykonávajícího v dané věci dozor. V takovém případě by se dle

---

⁷⁴ Nemusí tomu tak být vždy. Srov. § 158e odst. 4 TŘ: „*Použití agenta povoluje na návrh státního zástupce vrchního státního zastupitelství nebo na návrh evropského pověřeného žalobce soudce vrchního soudu, v jehož obvodu je státní zástupce, podávající návrh, činný. Návrh na použití agenta může podat i evropský žalobce; v takovém případě povoluje použití agenta soudce vrchního soudu, v jehož obvodu by byl činný evropský pověřený žalobce, který by byl jinak příslušný k výkonu dozoru nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení.*“

⁷⁵ Viz § 158e odst. 4 TŘ.

⁷⁶ Viz § 158e odst. 5 TŘ.

mého názoru snížila efektivnost tohoto operativně pátracího prostředku, a to i s ohledem na spontánnost některých akcí nasazeného agenta. Tato skutečnost ovšem nemění nic na tom, že pokud agent postupuje při své činnosti v rozporu se zákonem, může mít jeho postup negativní vliv na určité aspekty daného trestního řízení.

2. 5 Dozor nad činností agenta

Agent může být v určité trestní věci nasazen pouze ze strany některého z výše uvedených policejních orgánů. K podání návrhu na jeho použití je příslušný státní zástupce vrchního státního zastupitelství, v jehož obvodu je činné státní zastupitelství příslušné k výkonu dozoru ve věci. V případě, že takové státní zastupitelství nelze určit, je příslušný státní zástupce vrchního státního zastupitelství, v jehož obvodu má sídlo policejní orgán, který návrh na použití agenta podal.⁷⁷ Z toho vyplývá, že státní zástupci v dané věci působící jsou v podstatě **dva**.

Prvním je zmíněný státní zástupce vrchního státního zastupitelství, který je příslušný **ke všem úkonům, které v souvislosti s činností agenta** státní zástupce dle ust. § 158e odst. 7 TŘ vykonává. Jedná se konkrétně o povinnost takového zástupce již v průběhu použití daného institutu přezkoumávat, zdali **1) trvají podmínky pro použití** daného operativně pátracího prostředku; a **2) zda je činnost agenta v souladu se zákonem**. V případě, že státní zástupce zjistí, že podmínky pro použití agenta netrvají či že jeho činnost není v souladu se zákonem, nařídí příslušnému policejnímu orgánu, aby použití agenta bezodkladně ukončil.

Druhým je „běžný“ státní zástupce, který je příslušný **k výkonu dozoru nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení** v trestní věci, ve které k použití agenta dochází.⁷⁸

2. 6 Beztrestnost agenta jakožto okolnost vylučující protiprávnost

Pod pojmem **okolnosti vylučující protiprávnost** si lze představit „*taková jednání, která způsobují, že čin není trestným činem, i když jinak taková jednání naplňují všechny znaky trestného činu, ovšem právě s výjimkou protiprávnosti*“.⁷⁹ V hlavě III. obecné části TZ se v ustanoveních § 28 až § 32 nacházejí některé demonstrativně vyjmenované okolnosti vylučující protiprávnost. Obsažený výčet nemůže být s ohledem na povolenou analogii ve prospěch pachatele (v rámci trestního práva hmotného) výčtem konečným.⁸⁰ Ve zmíněných ustanoveních lze nalézt **krajní nouzi, nutnou obranu, svolení poškozeného, přípustné riziko a oprávněné použití zbraně**.

⁷⁷ Viz § 18a odst. 2 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli.

⁷⁸ *Tamtéž*.

⁷⁹ Ščerba, F.; Fryšták, M.: § 28 Krajní nouze. In: Ščerba, F. a kol.: *Trestní zákoník*. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022.

⁸⁰ *Tamtéž*.

Za další okolnost vylučující protiprávnost, neobsaženou v daném výčtu, je označována **beztretnost agenta**. Efektivita použití a využitelnost důkazů získaných prostřednictvím daného operativně pátracího prostředku je vázána na jednání agenta, které by za normálních okolností mohlo naplnit skutkovou podstatu některého z trestných činů obsažených v TZ. Zajištění beztretnosti agenta je tak nezbytné k celkové funkčnosti tohoto institutu. Tato je zakotvena hned ve dvou ustanoveních nalézajících se ve zvláštní části TZ, a to ve vztahu k trestnému činu *účasti na teroristické skupině* a trestnému činu *účasti na organizované zločinecké skupině*. V této podobě je však právní úprava beztretnosti agenta koncipována až od účinnosti tzv. protiteroristické novely TZ.⁸¹ Ke dni 1. 2. 2017 došlo mimo jiné k zakotvení prvně zmíněného trestného činu, a stejně tak legální definice teroristické skupiny, do TZ. Před účinností této novely tak zákonná ustanovení o organizované zločinecké skupině dopadala rovněž na teroristickou skupinu, pokud naplňovala znaky legální definice OZS.⁸² Jelínek uvádí, že teroristická skupina je vlastně jakýmsi zvláštním případem organizované zločinecké skupiny.⁸³

2. 6. 1 Beztretnost agenta ve vztahu k TČ účasti na teroristické skupině

Zákon vymezuje pojem teroristické skupiny jako společenství „*nejméně tři trestně odpovědných osob, které má trvalejší charakter, je v něm provedena dělba činností mezi jeho jednotlivé členy, jeho činnost se vyznačuje plánovitostí a koordinovaností a je zaměřené na páchaní trestného činu vlastizrady spáchané formou teroristického útoku nebo teroru (§ 309), trestného činu teroristického útoku (§ 311) nebo trestného činu teroru (§ 312)*“.⁸⁴

Samotný trestný čin, k němuž se beztretnost agenta vztahuje, je **TČ účasti na teroristické skupině**, nacházející svou právní úpravu v ust. § 312a TZ. K naplnění objektivní stránky základní skutkové podstaty daného trestného činu je nezbytné, aby ze strany určité osoby došlo buď k **založení** teroristické skupiny, či k **účasti** na ní.⁸⁵ Jeví se mi za nezbytné rovněž poznamenat, že již při naplnění základní skutkové podstaty tohoto trestného činu dojde ke spáchání zvlášť závažného zločinu, a to s ohledem na výši trestní sazby odnětí svobody stanovenou TZ v rozmezí tři až **dvanáct let**.⁸⁶ Tato skutečnost by dle mého názoru mohla některé příslušníky policejního orgánu (vystupující

⁸¹ Tedy od účinnosti zákona č. 455/2016 Sb.

⁸² Jelínek, J.: „Protiteroristická“ novela trestního zákoníku – poznámky k orientačnímu studiu. Online. In: Bulletin advokacie. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/protiteroristicka-novela-trestniho-zakoniku-poznamky-k-orientacnimu-studiu>. [zobrazeno 1-12-2023, 15:29].

⁸³ *Tamtéž*.

⁸⁴ Viz § 129a odst. 1 TZ.

⁸⁵ Viz § 312a odst. 1 TZ.

⁸⁶ K pojmu zvlášť závažný zločin viz § 14 odst. 3 TZ.

v konkrétní věci v pozici agentů agentů) bez zakotvení dané okolnosti vylučující protiprávnost v našem právním řádu, odradit od řádného plnění jejich služebních úkolů, a to s ohledem na riziko velmi citelného potrestání.

V ustanovení § 312c TZ je zakotvena beztrestnost agenta ve vztahu k TČ účasti na teroristické skupině. Toto zákonné zakotvení dává konkrétnímu agentovi jistotu, že v případě, kdy by jím došlo ke spáchání skutku naplňujícího skutkovou podstatu některého z trestných činů uvedených v odst. 2 daného ustanovení TZ, bude tento považován pouze za čin jinak trestný. Seznam trestných činů, na něž se beztrestnost agenta dle ust. § 312c odst. 2 TZ vztahuje, byl promítnut do následující tabulky. Trestné činy jsou v ní řazeny dle jednotlivých hlav zvláštní části TZ. V tabulce došlo rovněž k vymezení celkového počtu trestných činů, na něž se beztrestnost agenta v konkrétní hlavě zvláštní části TZ vztahuje. Jak lze z tabulky vyčíst, trestná činnost agenta, jež je beztrestností kryta, je převážně hospodářského charakteru. Na druhou stranu, např. trestná činnost směřující proti životu a zdraví je beztrestností agenta kryta naprosto minimálně, a to pouze v jednom případě. Vnímám právní úpravu tak, jak je nastavena, jako legitimní. Naopak bych vnímala jako poměrně negativní jev, pokud by ze strany agenta mohla být beztrestně páchána tak závažná trestná činnost, jako je ta, jež je obsažena právě v hlavě první zvláštní části TZ.

KONKRÉTNÍ HLAVA ZVLÁŠTNÍ ČÁSTI TZ	VÝČET TČ KRYTÝCH BEZTRESTNOSTÍ AGENTA	POČET TČ V DANÉ HLAVĚ
HLAVA I. TRESTNÉ ČINY PROTI ŽIVOTU A ZDRAVÍ	TČ: rvačky (pouze dle ust. § 158 odst. 1 TZ)	1
HLAVA II. TRESTNÉ ČINY PROTI SVOBODĚ A PRÁVŮM NA OCHRANU OSOBNOSTI, SOUKROMÍ A LISTOVNÍHO TAJEMSTVÍ	TČ: obchodování s lidmi; svěření dítěte do moci jiného; porušování domovní svobody; poškození cizích práv; porušení tajemství dopravovaných zpráv	5
HLAVA III. TRESTNÉ ČINY PROTI LIDSKÉ DŮSTOJNOSTI V SEXUÁLNÍ OBLASTI	TČ: kuplířství; šíření pornografie; výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií; zneužití dítěte k výrobě pornografie	4
HLAVA IV. TRESTNÉ ČINY PROTI RODINĚ A DĚTEM	X	0
HLAVA V. TRESTNÉ ČINY PROTI MAJETKU	TČ: krádeže; zpronevěry; neoprávněného užívání cizí věci; provozování nepoctivých her a sázek; legalizace výnosů z trestné činnosti; pletichy v insolvenčním řízení;	9

	porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku; poškození cizí věci	
HLAVA VI. TRESTNÉ ČINY HOSPODÁŘSKÉ	TČ: padělání a pozměnění peněz; neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku; udávání padělaných a pozměněných peněz; výroby a držení padělatelského náčiní a zařízení určeného k neoprávněnému získání platebního prostředku; neoprávněné výroby peněz; porušení předpisů o nálepkách a jiných předmětech k označení zboží; padělání a pozměnění předmětů k označení zboží pro daňové účely a předmětů dokazujících splnění poplatkové povinnosti; ohrožení devizového hospodářství ⁸⁷ ; neoprávněného podnikání; neoprávněného provozování hazardní hry; zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě; pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži; pletichy při veřejné dražbě; porušení předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou; porušení předpisů o kontrole vývozu zboží a technologií dvojího užití; porušení povinností při vývozu zboží a technologií dvojího užití; zkreslení údajů a nevedení podkladů ohledně vývozu zboží a technologií dvojího užití; provedení zahraničního obchodu s vojenským materiálem bez povolení nebo licence; porušení povinností v souvislosti s vydáním povolení a licence pro zahraniční obchod s vojenským materiálem; zkreslení údajů a nevedení podkladů ohledně zahraničního obchodu s vojenským materiálem	20
HLAVA VII. TRESTNÉ ČINY OBECNĚ NEBEZPEČNÉ	TČ: poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení; nedovoleného ozbrojování; vývoje, výroby a držení zakázaných bojových prostředků; nedovolené výroby a držení radioaktivní látky a vysoce nebezpečné látky; nedovolené výroby a držení jaderného materiálu a zvláštního štěpného materiálu; nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy; přechovávání omamné a psychotropní látky a jedy; nedovoleného pěstování rostlin obsahujících	10

⁸⁷ V ust. § 312c odst. 2 TZ je daný trestný čin nesprávně pojmenován jako „porušení zakázů v době nouzového stavu v devizovém hospodářství“. Uveden je tak správný název trestného činu, obsažený ve zvláštní části TZ.

	omamnou nebo psychotropní látku; výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu; výroby a jiného nakládání s látkami s hormonálním účinkem	
HLAVA VIII. TRESTNÉ ČINY PROTI ŽIVOTNÍMU PROSTŘEDÍ	TČ: neoprávněného nakládání s odpady; neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami	2
HLAVA IX. TRESTNÉ ČINY PROTI ČESKÉ REPUBLICE, CIZÍMU STÁTU A MEZINÁRODNÍ ORGANIZACI	TČ: financování terorismu; podpory a propagace terorismu; vyhrožování teroristickým trestným činem	3
HLAVA X. TRESTNÉ ČINY PROTI POŘÁDKU VE VĚCECH VEŘEJNÝCH	TČ: zneužití pravomoci úřední osoby; přijetí úplatku; podplacení; nepřímého úplatkářství (pouze dle ust. § 333 odst. 2 TZ); organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice; napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky; padělání a pozměnění veřejné listiny; nebezpečného vyhrožování; hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob ⁸⁸ ; podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod; výtržnictví	11
HLAVA XI. TRESTNÉ ČINY PROTI BRANNÉ POVINNOSTI	X	0
HLAVA XII. TRESTNÉ ČINY VOJENSKÉ	X	0
HLAVA XIII. TRESTNÉ ČINY PROTI LIDSKOSTI, PROTI MÍRU A VÁLEČNÉ TRESTNÉ ČINY	X	0

Agent, který se účastní činnosti určité teroristické skupiny, není pro žádný z trestných činů obsažených v odst. 2 daného ustanovení TZ trestný, pokud se jej dopustil ve snaze „*odhalit pachatele trestné činnosti spáchané členy teroristické skupiny, ve spojení s teroristickou skupinou nebo*

⁸⁸ V § 312c odst. 2 TZ chybí v názvu trestného činu slovo „osob“. Uveden je tak správný název trestného činu, obsažený ve zvláštní části TZ.

ve *prospěch teroristické skupiny anebo jejímu spáchání předejít*".⁸⁹ Ze strany agenta tedy může dojít ke spáchání výše specifikované trestné činnosti, pokud je jeho cílem **1) odhalit pachatele již spáchané trestné činnosti** či **2) předejít spáchání určité trestné činnosti**. Institut beztrestnosti se však nikdy nebude vztahovat na agenta, jenž teroristickou skupinu založil, zosnoval či je vedoucím činitelem anebo představitelem takové skupiny.⁹⁰

2. 6. 2 Beztrestnost agenta ve vztahu k TČ účasti na organizované zločinecké skupině

Organizovanou zločineckou skupinou je myšleno společenství „*nejméně tři trestně odpovědných osob s vnitřní organizační strukturou, s rozdělením funkcí a dělbou činností, které je zaměřeno na soustavné páchání úmyslné trestné činnosti*".⁹¹ Lze si povšimnout, že legální definice OZS je až nápadně podobná definici teroristické skupiny. To je dáno především tím, že definice teroristické skupiny, vnořená do TZ s účinností výše uvedené protiteroristické novely, vychází právě z definice organizované zločinecké skupiny. Ovšem, v některých svých znacích se tyto dvě skupiny odlišují. Jelínek vyzdvihuje především skutečnost, že „*teroristická skupina nemusí vyžadovat takový stupeň organizovanosti jako organizovaná zločinecká skupina*".⁹² Rovněž uvádí, že „*teroristická skupina nemusí být složena jen z pachatelů, může být složena i z pachatele a účastníků*".

Co se však týká TČ účasti na organizované zločinecké skupině, ten svou právní úpravu nalézá v ust. § 361 TZ. U tohoto trestného činu se v jeho základní skutkové podstatě rozlišují tři jednání tvořící jeho objektivní stránku. Postihovanými jednáními je **založení** organizované zločinecké skupiny, **účast** na ní, či její **podpora**.⁹³ Úprava beztrestnosti agenta ve vztahu ke spáchání určité trestné činnosti je obsažena v ust. § 363 TZ. Podmínky pro přípustnost užití tohoto institutu v daném případě jsou velmi podobné těm stanoveným v § 129c TZ. Tato úprava se rovněž vztahuje pouze na agenta, jenž se účastní činnosti organizované zločinecké skupiny či tuto skupinu podporuje. Tímto ustanovením tak nedochází k ochraně agenta, který organizovanou zločineckou skupinu založil či zosnoval, či agenta, který představuje vedoucího činitele či představitele takové skupiny.⁹⁴ Trestné činy kryté beztrestností agenta jsou shodné s trestnými činy krytými dle ust. § 312c odst. 2 TZ, dovoluji si tak odkázat na výše uvedenou tabulku.

---

⁸⁹ Viz § 312c odst. 1 TZ.

⁹⁰ Viz § 312c odst. 3 TZ.

⁹¹ Viz § 129 TZ.

⁹² Jelínek, J., *op. cit. sub 82*.

⁹³ Viz § 361 odst. 1 TZ.

⁹⁴ Viz § 363 odst. 3 TZ.

2. 7 Informátor a jeho odlišení od agenta

Pro úplnost této kapitoly je nezbytné se alespoň okrajově zabývat podpurným operativně pátracím prostředkem, kterým je informátor (někdy označovaný také slovem *ráfek*⁹⁵ a dalšími). Ať už jej budeme nazývat jakkoliv, vždy je nutné dbát na to, aby nedošlo k jeho slučování s agentem. K zaměňování zmíněných dvou institutů dochází ze strany laické i odborné veřejnosti poměrně často, jejich použití však probíhá jiným způsobem a má rovněž odlišné důsledky.

Právní úprava informátora je zakotvena pouze a jen v předpisech policejního práva. Ust. § 73 zákona o Policii ČR obsahuje úpravu daného institutu, jež je následovná:

- 1) *Informátorem se rozumí fyzická osoba, která poskytuje policii informace a služby takovým způsobem, aby nebyla vyzrazena její spolupráce s policií.*
- 2) *Informátorovi lze poskytnout za jeho činnost finanční nebo věcnou odměnu.*

Výše uvedená úprava, obsažená ve veřejnosti dostupných pramenech policejního práva, je však poměrně strohá. K jejímu rozvedení dochází především v Závazném pokynu policejního prezidenta o využívání informátorů, který je však veřejnosti nepřístupný.⁹⁶

Skutečnost, že se jedná o úpravu policejního práva, má za následek především nepoužitelnost informací, získaných zákonným použitím informátora, za důkazy v (možném následném) trestním řízení. Pokud v dané věci prozatím nebylo zahájeno trestní stíhání, nabízí se právě ono zahájení, a to na základě informátorem zjištěných skutečností o určité trestné činnosti. V případě již probíhajícího řízení je, dle mého názoru, možné informátora vyslechnout, a to v pozici svědka. Skutečnosti zjištěné agentem při jeho činnosti lze na druhou stranu v trestním řízení za důkazy užít.⁹⁷

Využití informátora, tedy osoby pocházející z kriminálního prostředí,⁹⁸ je považováno za velmi účinný a nenahraditelný nástroj boje proti kriminalitě, jakou je např. ta organizovaná. Takovým nástrojem je rovněž agent, ovšem k využití informátora může dojít i v situaci, kdy by použití agenta za účelem infiltrace do určité OZS bylo obtížné, či dokonce nemožné. Organizované zločinecké skupiny totiž bývají velmi často založeny na určitém společném etnickém či národnostním

⁹⁵ Radková, L.: Ráfek a cépzetka: Proč ne informátor a cela předběžného zadržení? Funkce policejní mluvy z pohledu jejich uživatelů. In: *Naše řeč*. 2018, č. 1, str. 17.

⁹⁶ V dubnu roku 2023 došlo ze strany Policie ČR k vydání rozhodnutí o odmítnutí žádosti o zveřejnění daného dokumentu. Viz: <https://www.policie.cz/clanek/interni-akty-rizeni-466214.aspx>.

⁹⁷ Srov. § 158b odst. 3 TŘ.

⁹⁸ Názory týkající se osoby informátora se různí. Vangeli uvádí, že informátorem může být „*jakákoliv fyzická osoba z jakéhokoliv sociálního, ekonomického, národnostního, institucionálního či kriminálního prostředí. Informátorem tedy může být i policista či příslušník jiného bezpečnostního sboru*“. Srov. Vangeli, B., *op. cit. sub 24*, str. 308. Fryšták na druhou stranu zastává názor, že informátorem již z povahy věci policista být nemůže. Srov. Fryšták, M.: Informátor jako jeden z nástrojů v boji s organizovaným zločinem. In: *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2005, č. 1, str. 45.

základě.⁹⁹ V ideálním případě by tak informátor měl být osobou pohybující se v zájmovém prostředí,¹⁰⁰ z jejíž strany dochází k poskytování informací o určité probíhající či připravované trestné činnosti policejnímu orgánu, s nímž spolupracuje. K motivaci k takové činnosti dochází povětšinou na základě poskytnutí věcné či finanční odměny.¹⁰¹ V jaké konkrétní výši se finanční odměny informátorům poskytují, však veřejnosti rovněž není zpřístupněno.¹⁰²

---

⁹⁹ Fryšták, M.: Informátor jako jeden z nástrojů v boji s organizovaným zločinem. In: *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2005, č. 1, str. 44.

¹⁰⁰ K zájmovému prostředí srov. § 70 odst. 1 zákona o Policii ČR.

¹⁰¹ Viz § 73 odst. 2 zákona o Policii ČR.

¹⁰² Informace vztahující se k odměňování informátorů rovněž nebývají ze strany Policie ČR zpřístupňovány. Viz: <https://www.policie.cz/clanek/informatori-klimakemp.aspx>.

3 Policejní provokace a otázky s ní spojené

Činnost agenta v rámci trestního řízení, k níž dochází v souladu se zákonem a bez jakýchkoliv excesů, lze označit za přístup žádoucí, ovšem ze strany agentů¹⁰³ ne vždy dodržovaný. Agent se může v závislosti na jeho vystupování velmi lehce ocitnout v situaci, kdy již páchané trestné činnosti pouze pasivně nepřihlíží, nýbrž se určitým způsobem sám signifikantně angažuje v rámci jejího skutkového děje. Tímto jednáním se může dopustit policejní provokace takové trestné činnosti a sám vstoupit do role **agenta provokatéra**. Úmyslem takového agenta však nebude dokonání trestného činu vyprovokovanou osobou, nýbrž její odhalení a potrestání.¹⁰⁴

Policejní provokaci nelze označit za pojem právní.¹⁰⁵ Důkazem může být absence jejího vymezení v rámci českého právního řádu. Jediná zmínka o policejní provokaci je obsažena v ust. § 14 odst. 1 písm. c) zákona o soudní rehabilitaci, a to pro případ, kdy soud v přezkumném řízení dojde k závěru, že určité rozhodnutí trpí vadou, a to v návaznosti na skutečnost, že skutek, který je předmětem odsuzujícího výroku, byl vyprovokován ze strany bezpečnostních orgánů.^{106, 107}

O definování tohoto pojmu se tak ve svých odborných článcích pokoušelo mnoho autorů. Sotolář, Púry a Woratschová v rámci svého článku vyjmenovali některé nezákonné policejní postupy, které by definici policejní provokace naplňovaly. Uvedený výčet však dle nich nemůže být označen za výčet úplný.¹⁰⁸ Objevili však společného jmenovatele charakterizujícího veškeré případy policejní provokace trestné činnosti. Tím je „*ta skutečnost, že určitá osoba naplňuje znaky konkrétního trestného činu právě z iniciativy policie, nebo jinými slovy řečeno, že by daný konkrétní čin v danou dobu a za daných okolností nespáchala, nebýt aktivity policie*“.¹⁰⁹ Mimo odborné články však byla definice policejní provokace rozpracována především judikaturou, a to jak Evropského soudu pro lidská práva, tak soudů českých. Analýze vybraných rozhodnutí těchto soudů tak bude věnována následující část práce.

---

¹⁰³ Nezákonný postup agenta může být důsledkem *jím provedeného (nevhodného) zhodnocení dané situace*, ovšem stejně tak *nevhodného pokynu ze strany policejního orgánu*, který agenta v dané trestní věci nasadil.

¹⁰⁴ Pelc, V.: Problematika agenta provokatéra v trestním právu. In: Šturma, P. a kol.: *Konference SVOČ doktorských studentů v oboru právo a právní věda*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2012, str. 46–47.

¹⁰⁵ Musil, J., *op. cit. sub 1.*

¹⁰⁶ Srov. § 14 odst. 1 písm. c) zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci.

¹⁰⁷ V daném ustanovení je však pojmu policejní provokace užito v souvislosti „*s obdobím totalitního režimu*“. Srov. náleží Ústavního soudu ČR ze dne 22. 6. 2000, sp. zn. III. ÚS 597/99.

¹⁰⁸ Srov. Sotolář, P.; Púry, F.; Woratschová, V.: Posuzování policejní provokace. In: *Trestněprávní revue*. 2002, č. 11, str. 315.

¹⁰⁹ *Tamtéž.*

3. 1 Judikatura Evropského soudu pro lidská práva

Ze strany Evropského soudu pro lidská práva došlo v průběhu let k přezkumu mnoha stížností podaných ze strany stěžovatelů v návaznosti na jimi tvrzené porušení jejich práva na spravedlivý proces, garantovaného čl. 6 Úmluvy. K porušení zmíněného článku Úmluvy mělo dojít tím, že odsouzení stěžovatelů za určitou trestnou činnost následovalo v návaznosti na její vyprovokování ze strany státních (resp. policejních) orgánů. Relevantní pasáž čl. 6 odst. 1 Úmluvy, na kterou stěžovatelé ve svých stížnostech pravidelně odkazují, zní: „**Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, zřízeným zákonem, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích nebo o oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu.**“

3. 1. 1 Rozhodnutí ve věci Teixeira de Castro proti Portugalsku¹¹⁰

Dne 9. června 1998 došlo k vydání jednoho z prvních a zároveň nejvýznamnějších rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva vztahujícího se k policejní provokaci trestné činnosti. Stěžovatelem byl v dané věci portugalský občan, pan Francisco Teixeira de Castro.

V dané trestní kauze se dva policisté, oblečení v civilním oblečení, obrátili na osobu, jíž podezírali z drobného obchodování s drogami. Doufali, že díky ní budou schopni identifikovat jejího dodavatele. Požádali ji tak, zdali by jim nemohla nalézt dodavatele, od kterého by si mohli zakoupit hašiš. Daná osoba v dané chvíli nevěděla o tom, že jedná s policisty, a tak s nalezením dodavatele souhlasila. Ovšem, ani přes jejich nátlak toho nebyla schopna.

Před půlnocí dne 30. prosince 1992 daní policisté opět oslovili tuto osobu, tentokrát se zájmem o zakoupení heroinu. Osoba v tu chvíli uvedla jméno stěžovatele jako někoho, kdo by mohl být schopný heroin sehnat. **Policisté stěžovatele do té doby neznali** a poprvé o něm slyšeli až v tuto chvíli. Daná osoba však neznala adresu stěžovatele, a tak se obrátila na jinou, která touto informací disponovala. Společně pak všichni čtyři jeli autem k domu stěžovatele, který na pokyn osoby, jež znala jeho adresu, vyšel z domu a nastoupil do auta. Policisté v něm stěžovateli sdělili, že by měli zájem o koupi 20 gramů heroinu za 200.000 escudos. Stěžovatel v návaznosti na tuto žádost policistům sdělil, že požadovaný heroin obstará a doprovázen druhou osobou odjel svým autem za osobou třetí. Ta ovšem požadovaným množstvím heroinu nedisponovala a musela jej sehnat ještě od jiné osoby. Osoba, za níž se stěžovatel autem vypravil, mu následně za úplatu¹¹¹ **předala tři sáčky obsahující heroin, jeden o hmotnosti 10 gramů, další dva o hmotnosti 5 gramů.** Stěžovatel posléze dovezl heroin domů k osobě, po níž policisté požadovali sehnání dodavatele, protože k obchodu mělo dojít právě v tomto domě. Jakmile byli všichni uvnitř, stěžovatel vytáhl z kapsy

¹¹⁰ Rozhodnutí ESLP ve věci *Teixeira de Castro proti Portugalsku* ze dne 9. 6. 1998, stížnost č. 25829/94.

¹¹¹ Přesná výše úplaty není známá, měla ovšem údajně překročit 100.000 escudos.

jeden ze sáčků obsahující heroin. V tu chvíli došlo k legitimaci policistů a krátce před druhou hodinou ranní rovněž k zatčení stěžovatele a dvou dalších osob.¹¹² Policisté rovněž všechny osoby prohledali, přičemž zjistili, že stěžovatel u sebe měl další dva sáčky s heroinem, cca 43.000 escudos v hotovosti a zlatý náramek.

Stěžovatel byl národním soudem odsouzen za spáchání trestného činu obchodování s omamnými látkami k trestu odnětí svobody v době trvání šesti let. Jeho následné odvolání bylo zamítnuto. Dne 24. 10. 1994 se tak stěžovatel obrátil na Evropskou komisi pro lidská práva. Ve své stížnosti se dovolával svého práva na spravedlivý proces dle čl. 6 odst. 1 Úmluvy, do nějž bylo zasaženo na základě jeho podněcení ke spáchání trestného činu, za nějž byl později odsouzen, ze strany policistů. Evropská komise pro lidská práva stížnost přijala a ve své zprávě ze dne 25. února 1997 dospěla k závěru, že v dané věci skutečně došlo k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Stížnost tak postoupila k rozhodnutí Evropskému soudu pro lidská práva. K tomu byla stížnost podána rovněž ze strany portugalských orgánů.

Evropský soud pro lidská práva prvně uvedl, že při vyšetřování trestné činnosti není vyloučena možnost využití kupř. anonymních informátorů.¹¹³ **Užití takových prostředků ovšem musí mít určité limity a v žádném případě nemůže zapříčinit porušení práva konkrétní osoby na spravedlivý proces.** Evropský soud pro lidská práva rovněž uvedl, že **veřejný zájem není akceptovatelným důvodem, který by mohl ospravedlnit použití důkazů získaných na základě podněcovacího chování státních orgánů, resp. policejní provokace.**

Z těchto důvodů bylo dle soudu klíčové determinovat, zdali v daném případě došlo ze strany policistů, vystupujících v roli tajných agentů, k překročení jejich pravomocí, či nikoliv. Rozhodujícími skutečnostmi daného případu, vedoucími soud k učinění jasného závěru o policejní provokaci, byly následující: 1) **neprobíhala žádná protidrogová operace, která by byla nařízena a dozorována soudcem;** 2) příslušné orgány **neměly důvod podezírat stěžovatele z obchodování s drogami,** protože neexistoval žádný důkaz o stěžovatelově predispozicích k páčání trestné činnosti¹¹⁴; 3) stěžovatel požadované **drogy neměl u sebe doma,** musel je pro policisty obstarat pro-

---

¹¹² Konkrétně osoby, po níž policisté požadovali sehnání dodavatele drog, a osoby, jíž byla známá adresa stěžovatele.

¹¹³ ESLP tento názor vyslovil např. již ve věci *Kostovski proti Nizozemsku* ze dne 20. 11. 1989, stížnost č. 11454/85. ¹¹⁴ To dokládají např. následující skutečnosti: 1) stěžovatel neměl před svým odsouzením žádný záznam v rejstříku trestů; 2) totožnost stěžovatele nebyla policistům známá do doby, než jeho existenci zmínila osoba, po které policisté požadovali sehnání dodavatele drog; 3) do kontaktu se stěžovatelem se policisté dostali až přes další dvě osoby; 4) proti stěžovateli nebylo zahájeno jakékoliv předběžné vyšetřování.

střednictvím dalších dvou osob; 4) stěžovatel **u sebe měl v době zatčení pouze policisty požadované množství drog**;¹¹⁵ 5) národní soudy ve svých rozhodnutích uvedly, že **k odsouzení stěžovatele došlo především na základě výpovědí policistů**.

Na základě prezentovaných faktů dospěl Evropský soud pro lidská práva k závěru, že **policisté aktivně pobízeli stěžovatele ke spáchání trestné činnosti, místo aby se omezili pouze na její pasivní vyšetřování. V daném případě došlo k policejní provokaci trestné činnosti, protože nic nenásvědčuje závěru, že by ze strany stěžovatele ke spáchání trestné činnosti bez zásahu policistů došlo**. Zásahem policistů, a využitím důkazů na jeho základě získaných k odsouzení stěžovatele, došlo k porušení stěžovatelova práva na spravedlivý proces dle čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

3. 1. 2 Rozhodnutí ve věci **Volkov a Adamskiy proti Rusku**¹¹⁶

Dne 26. března 2015 vydal Evropský soud pro lidská práva rozhodnutí ve věci dvou stěžovatelů. Prvním z nich byl pan Andrey Viktorovich Volkov, druhým pan Aleksandr Mikhailovich Adamskiy. Oba stěžovatelé se dovolávali zásahu do práva na spravedlivý proces, a to z důvodu údajné provokace jejich trestné činnosti ze strany policistů pracujících v utajení. Na rozdíl od rozhodnutí ve věci *Teixeira de Castro proti Portugalsku* však Evropský soud pro lidská práva došel k závěru, že v daných kauzách **nedošlo k policejní provokaci** trestné činnosti spáchané stěžovateli. Analýza rozhodnutí je v této práci zahrnuta za účelem demonstrace argumentů Evropského soudu pro lidská práva, na jejichž základě soud k tomuto závěru došel.

Pan Volkov byl prvním stěžovatelem. Dne 6. prosince 2007 byl kontaktován policistou, pracujícím v utajení, na telefonní číslo, které stěžovatel zveřejnil na webových stránkách obsahujících inzerce práce. Na této stěžovatel nabízel své služby. Policista stěžovatele požádal o provedení opravy počítače, a to včetně instalace softwaru. Stěžovatel s tím souhlasil, zakoupil několik kompaktních disků (CD) s padělaným softwarem a za 3.300 rublů provedl jeho instalaci do policistova počítače. Cena, za kterou stěžovatel instalaci softwaru provedl, byla mnohem nižší, než bylo na trhu běžné. Stěžovatel policistovi sdělil, že cena je nižší v důsledku toho, že instalaci softwaru provede „*pololegálním způsobem*“.

Stěžovatel byl za své jednání národním soudem odsouzen k podmíněnému trestu odnětí svobody ve výměře jednoho roku a tří měsíců. Vypověděl, že s instalací softwaru do daného počítače souhlasil, protože již v minulosti takové služby poskytoval svým známým. K porušení autorských práv se přiznal, tvrdil však, že ke spáchání dané trestné činnosti byl naveden policistou. Ten na

¹¹⁵ ESLP k prokázání této skutečnosti odkazuje na rozhodnutí portugalského Nejvyššího soudu ze dne 5. května 1994. Z tohoto rozhodnutí nevyplývá, že by u stěžovatele bylo v době jeho zatčení nalezeno větší množství drog, než po něm bylo ze strany policistů požadováno.

¹¹⁶ Rozhodnutí ESLP ve věci *Volkov a Adamskiy proti Rusku* ze dne 26. 3. 2015, stížnosti č. 7614/09 a 30863/10.

druhou stranu vypověděl, že **k zahájení dané utajované operace došlo až poté, co policie obdržela informaci** o tom, že stěžovatel distribuuje padělaný software. Stěžovatel se následně proti rozhodnutí soudu prvního stupně odvolal, jeho odvolání však bylo zamítnuto.

Co se týká druhého stěžovatele, jímž byl pan Aleksandr Mikhailovich Adamskiy, skutkový děj případu byl obdobný. Mezi případy byly následující rozdíly: 1) policista, vystupující v utajení, inzerci stěžovatele našel v **novinové rubrice**; 2) policista požádal stěžovatele o instalaci **několika počítačových programů**; a 3) stěžovatel padělané **programy nezakoupil, ale** s ohledem na svou finanční tíseň tyto **stáhl z internetu**. Den po stažení programů¹¹⁷ je stěžovatel za 3.000 rublů nainstaloval do policistova počítače. Stěžovatel byl národním soudem odsouzen k podmíněnému trestu odnětí svobody ve výměře jednoho roku a šesti měsíců. Proti rozhodnutí prvostupňového soudu podal odvolání, které však bylo zamítnuto.

Evropský soud pro lidská práva oba případy spojil ke společnému řízení, a to s ohledem na podobný skutkový a právní základ. Oba stěžovatelé ve svých stížnostech odkazovali na podněcující jednání policistů, kvůli kterému spáchali uvedenou trestnou činnost. Za tuto byli následně odsouzeni. Tím bylo dle stěžovatelů porušeno jejich právo na spravedlivý proces dle čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

Soud došel k závěru, že **právě jednání stěžovatelů bylo v daných případech rozhodujícím faktorem vedoucím k jejich odsouzení**. Tato skutečnost vyloučila závěr o **policejní provokaci** trestné činnosti spáchané stěžovateli. V návaznosti na svou rozhodovací praxi¹¹⁸ Evropský soud pro lidská práva sdělil, že **v případě, kdy je v dané věci rozhodujícím faktorem jednání stěžovatele, lze uzavřít, že se policejní orgán k dané trestné činnosti spíše připojil, než že by ji inicioval**. Soud dané trestní kauzy srovnal s jeho rozhodnutím ve věci *Kuzmickaja proti Litvě*.¹¹⁹ Stejně jako ve zmíněném případě **oba stěžovatelé vykonávali legální podnikatelskou činnost**. Ta spočívala ve veřejné inzerci jimi nabízených služeb. Telefonní čísla stěžovatelů byla zveřejněna, aby se jim kdokoliv mohl ozvat a provedení služeb od nich za úplatu požadovat. Policejní orgány v obou případech obdržely trestní oznámení směřující proti stěžovatelům a byly povinny daná oznámení prověřit. V utajení tak stěžovatele kontaktovali policisté s žádostí o poskytnutí jimi nabíze-

---

¹¹⁷ Konkrétně dne 11. prosince 2008.

¹¹⁸ Srov. např. rozhodnutí ESLP ve věci *Miliniènè proti Litvě* ze dne 24. 6. 2008, stížnost č. 74355/01.

¹¹⁹ V daném případě si policista, vystupující v utajení, v souladu se zákonem zakoupil v baru stěžovatelky alkoholický nápoj. Stěžovatelka mu v nápoji podala menší míru alkoholu, než byla z jeho strany objednána. Evropský soud pro lidská práva v této věci kladl důraz především na skutečnost, že testovací nákup policisty byl zákonným a banálním úkonem, na nějž však stěžovatelka reagovala svým protiprávním jednáním. Dále soud poznamenal, že postup spočívající v objednání nápoje nezahrnuje žádné riziko navádění stěžovatelky k protiprávnímu jednání. Srov. rozhodnutí ESLP ve věci *Kuzmickaja proti Litvě* ze dne 10. 6. 2008, týkající se přípustnosti stížnosti č. 27968/03.

ných služeb. Evropský soud pro lidská práva zdůraznil, že **z důkazů provedených v rámci konkrétních trestních řízení nevyplývalo, že by na stěžovatele byl vyvíjen jakýkoliv nátlak ze strany policistů, právě naopak, iniciativa k instalaci padělaného softwaru a programů přišla ze strany stěžovatelů.**

Ze strany Evropského soudu pro lidská práva byly telefonáty policistů, byť pracujících v utajení, vyhodnoceny jako běžné objednávky. Takové, jaké mohl učinit kdokoliv jiný, kdo by na dané inzerce narazil. **Jednání policistů dle soudu nepřekročilo rámec standardního chování předvídaného od zákazníků v rámci obchodního styku.** Bylo na stěžovatelích, aby na základě objednávek jejich služeb postupovali v souladu s právem, a nikoliv protiprávně. Tito ovšem měli již od počátku úmysl spáchat danou trestnou činnost. V daném případě tak nebylo možné zásah policistů vyhodnotit jako policejní provokaci trestné činnosti, protože by k jejímu spáchání došlo i bez něj. **Stížnosti stěžovatelů byly ze strany Evropského soudu pro lidská práva zamítnuty.**

3. 1. 3 Rozhodnutí ve věci Akbay a ostatní proti Německu¹²⁰

Poměrně aktuální rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva týkající se policejní provokace bylo vydáno dne 15. října 2020. Stěžovatelé v této věci byli tři, všichni turečtí občané. Prvním stěžovatelem by býval byl pan Namik Akbay (dále jen „N. A.“), který představoval stěžejní postavu daného případu. Ten ovšem zemřel pár měsíců po vydání rozhodnutí národního soudu, posuzujícího danou věc v poslední instanci, a roli *první stěžovatelky* u Evropského soudu pro lidská práva tak převzala jeho bývalá manželka. *Druhým stěžovatelem* byl pan Hakki Soytürk a *třetím stěžovatelem* pan Dervis Usul.¹²¹

Skutkový děj daného případu byl následující. V září roku 2009 došlo k informování německého policejního orgánu v Brémách¹²² o tom, že s velkou pravděpodobností dochází ze strany N. A. k obchodování s heroinem z jeho kavárny v Berlíně. V návaznosti na získané podezření došlo ze strany daného policejního orgánu k provedení odposlechu jeho telefonátů. Výstupem bylo, že určité telefonáty probíhaly v kódovaném jazyce, přičemž jejich obsahem byla i domluva ohledně vysokých finančních částek. **Ve výsledku však na základě provedeného odposlechu nedošlo ani k potvrzení, ani úplnému vyvrácení podezření vůči N. A.**¹²³

Ze strany berlínské policie¹²⁴ byl následně ustanoven policejní informátor k provedení dalšího vyšetřování. **Informátorovi měly být proplaceny jím vynaložené náklady, odměna**

¹²⁰ Rozhodnutí ESLP ve věci *Akbay a ostatní proti Německu* ze dne 15. 10. 2020, stížnosti č. 40495/15, 40913/15 a 37273/15.

¹²¹ Druhý a třetí stěžovatel byli za života N. A. jeho přáteli.

¹²² Informován byl celní úřad, a to ze strany informátora pocházejícího z kriminálního prostředí.

¹²³ N. A. v dané době rovněž neměl jakýkoliv záznam v rejstříku trestů.

¹²⁴ Policejní informátor byl ustanoven až v návaznosti na povolení vydané ze strany berlínského státního zastupitelství.

za každý den vyšetřování, jakož i odměna ve výši odvíjející se od množství zajištěných drog. Informátor od listopadu 2009 začal pravidelně navštěvovat danou kavárnu a navazovat kontakt s N. A. Následně, v únoru 2010, informátor N. A. sdělil, že pokud by měl zájem **o obchodování s heroinem**, zná snadnou a bezpečnou cestu pro dovoz drog do Německa přes přístav Bremerhaven. Dodal, že přesun drog z přístavního prostoru by mohl být realizován za pomoci jeho známého, který v přístavu pracoval na pozici přístavního dělníka. N. A. informátorovi sdělil, že **s dovozem heroinu nechce mít nic společného**, což ale neplatí o hašiši a kokainu.

V následujících měsících informátor N. A. několikrát nabídl představení daného dělníka. Dělník byl policejním agentem v utajení, což N. A. nevěděl, a tak se setkáním **po opakovaných nabídkách** informátora souhlasil. N. A. tvrdil, že disponuje sítí kontaktních osob a finančními prostředky nutnými pro dovoz kokainu, aniž by to byla pravda. Když k setkání s dělníkem v srpnu 2010 skutečně došlo, N. A. ničím z uvedeného stále nedisponoval. **Byl ovšem ohromen údajným vlivem dělníka v daném přístavu a snadným způsobem, jakým by bylo možné drogy dovést bez rizika odhalení.** N. A. se cítil pod tlakem, a tak se nadále snažil o vybudování sítě kontaktních osob.¹²⁵ Všechny jeho pokusy až do jara 2011 ovšem selhaly, **čehož si byl policejní orgán vědom.**

V květnu 2011 se N. A. a druhý stěžovatel setkali v Nizozemsku se známým daného stěžovatele, jehož **N. A. předtím neznal.** N. A. a známý druhého stěžovatele se následně spolu s dalšími osobami dohodli na organizaci dovozu 100 kilogramů kokainu do přístavu Bremerhaven v kontejneru, a to z Jižní Ameriky.¹²⁶ **Tajný agent, vystupující v pozici přístavního dělníka, následně vyvrátil veškeré pochybnosti, které N. A. ohledně daného plánu měl.** Tomu se tak tento způsob dovozu kokainu jevil jako snadný a bezpečný.

Celá akce proběhla dle plánu a dne 17. srpna 2011 bylo do daného přístavu v kontejneru dopraveno téměř 100 kilogramů kokainu. O den později¹²⁷ N. A. s dělníkem vyzvedli drogy z kontejneru a převezli je do bytu, jež si N. A. pouze za tímto účelem pronajal. Převoz drog z Bremerhavenu do Berlína měl zajistit třetí stěžovatel, který za tímto účelem šel pro drogy do daného bytu. Téhož dne došlo k zatčení jak N. A., tak druhého a třetího stěžovatele.

V rámci trestního řízení předcházejícího projednání věci u Evropského soudu pro lidská práva došlo k odsouzení všech zatčených osob.¹²⁸ To bylo založeno **především** na jejich přiznání ke spáchání dané trestné činnosti. Zajímavé na daném případě však je, že již prvostupňový **soud**

---

¹²⁵ N. A. např. požádal třetího stěžovatele, aby prostřednictvím osoby zadržené v Turecku vybuvoval sít' kontaktů na dodavatele kokainu. Pokusy třetího stěžovatele však selhaly.

¹²⁶ Druhý stěžovatel tak v daném případě figuroval jako kontaktní osoba mezi N. A. a skupinou osob v Nizozemsku.

¹²⁷ Se zařízením pronájmu mu pomáhal dělník – tajný policejní agent.

¹²⁸ N. A. byl odsouzen k trestu odnětí svobody ve výměře čtyř let a pěti měsíců. Druhý stěžovatel byl odsouzen k trestu odnětí svobody ve výměře tří let a sedmi měsíců a třetí stěžovatel k trestu odnětí svobody ve výměře čtyř let.

došel k závěru, že v dané věci došlo ke státní, resp. policejní, provokaci, a to ve vztahu k trestné činnosti spáchané N. A. a druhým stěžovatelem. Ovšem, i přesto, že byla provokace daných osob spolehlivě prokázána, **nedošlo k zastavení daného trestního řízení. Došlo**, v souladu s přístupem „*Strafzumessungslösung*“¹²⁹, **pouze ke zmírnění soudem uloženého trestu**. Ve vztahu k trestné činnosti třetího stěžovatele k policejní provokaci dle prvostupňového soudu nedošlo. Daný právní názor byl potvrzen jak odvolacím, tak Spolkovým ústavním soudem.

V řízení před Evropským soudem pro lidská práva bylo ze strany německých orgánů ve vztahu k N. A. a druhému stěžovateli tvrzeno, že k odsouzení daných osob nedošlo na základě důkazů získaných policejní provokací. Užití takových důkazů bylo v návaznosti na vyvození závěru o policejní provokaci vyloučeno. Tyto osoby byly odsouzeny na základě jejich přiznání ke spáchání dané trestné činnosti. Druhý stěžovatel k tomuto tvrzení německých orgánů uvedl, že **navzdory jeho právu nevypovídat fakticky muselo dojít k jeho přiznání před soudem. Informátor totiž policejním příslušníkům, s nimiž spolupracoval, tvrdil částečně nepravdivé skutečnosti, které zastíraly způsob a rozsah, jakým informátor N. A. a druhého stěžovatele podněcoval ke spáchání trestné činnosti**. Proto bylo jeho přiznání, stejně jako přiznání N. A., nezbytné k odhalení skutečného způsobu a rozsahu podněcování, k němuž ze strany informátora došlo.

Před samotným rozhodnutím, zdali došlo v dané věci ze strany německých orgánů k zásahu, který měl za následek porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy, Evropský soud pro lidská práva připomněl, že v rámci vývoje své rozhodovací činnosti postupně přišel s dvěma **testy podněcování**. Po provedení prvního z nich soud zjistí odpověď na následující otázku: **došlo v dané trestní věci k policejní provokaci spáchané trestné činnosti, či nikoliv?** V případě kladné odpovědi si soud následně pokládá druhou otázku: **bylo v řízení před národními soudy k odsouzení daných osob využito důkazů získaných na základě policejní provokace?**

Odpověď na první otázku soud získá aplikací tzv. **hmotněprávního testu podněcování** (anglicky *substantive test of incitement*) na danou situaci.¹³⁰ Za policejní provokaci Evropský soud pro lidská práva vnímá situaci, kdy se policejní orgán¹³¹ **neomezuje pouze na pasivní vyšetřování trestné činnosti, nýbrž danou osobu podněcuje ke spáchání trestné činnosti, kterou by jinak nespáchala. Toho činí především za účelem zajištění důkazů, následného zahájení trestního stíhání a odsouzení takové osoby**. Při posuzování, zdali v dané věci došlo k policejní provokaci

¹²⁹ Neboli anglicky přístupem „*fixing of penalty*“. Spočívá v tom, že je skutečnost, že daná trestná činnost byla způsobena na základě policejní provokace, vzata v potaz, přičemž na jejím základě dojde ke zmírnění odsouzení dané osoby.¹³⁰ Hmotněprávní test podněcování je známý již kupř. z rozhodnutí ESLP ve věci *Bannikova proti Rusku* ze dne 4. 11. 2010, stížnost č. 18757/06.

¹³¹ Respektive se jedná o fyzické osoby jednající na základě pokynů takového orgánu. Typicky tak podněcování dané osoby činí agent či informátor.

trestné činnosti, soud zkoumá především to, zda došlo v konkrétním případě k naplnění následujících dvou kritérií: 1) objektivní existence podezření, že se odsouzená osoba v minulosti již podílela na určitém druhu trestné činnosti,¹³² případně objektivní existence predispozic ke spáchání takové činnosti danou osobou;¹³³ 2) vyvinutí nátlaku na danou osobu směřujícího ke spáchání trestné činnosti, za níž byla později odsouzena.¹³⁴

V případě, že zmíněným postupem Evropský soud pro lidská práva dospěje k závěru, že v dané věci **došlo k policejní provokaci** trestné činnosti, přistoupí k tzv. **procesnímu testu podněcování** (anglicky *procedural test of incitement*). Evropský soud pro lidská práva stanoví, že pokud dojde národní soud v rámci probíhajícího trestního řízení k vyvození závěru o existenci policejní provokace projednávané trestné činnosti, má tři možnosti: 1) trestní řízení zastaví; 2) trestní řízení nezastaví, avšak vyloučí veškeré důkazy získané na základě policejní provokace; nebo 3) postupuje jiným způsobem, vedoucím k podobným důsledkům jako první dvě možnosti. **V případě, že národní soud nezvolí jednu z uvedených možností, dojde z jeho strany k porušení čl. 6 Úmluvy.** Významným rozhodnutím aplikovatelným na tento případ je rozhodnutí ve věci *Furcht proti Německu*¹³⁵, ve kterém Evropský soud pro lidská práva stanovil, že pokud došlo ze strany státu k odsouzení stěžovatele za trestnou činnost spáchanou na základě policejní provokace, **výrazné zmírnění uloženého trestu nelze považovat za postup vedoucí k podobným důsledkům** jako zastavení řízení či vyloučení získaných důkazů, tedy za postup v souladu s uvedeným bodem 3).

Aplikací obou testů na daný případ došel Evropský soud pro lidská práva k závěru, že ve vztahu k N. A. a druhému stěžovateli bylo ze strany německých orgánů porušeno jejich právo na spravedlivý proces dle čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Zopakoval tak závěry národních soudů. Jediný rozdíl mezi těmito osobami vnímal v tom, jaká forma policejní provokace vůči nim působila. N. A. byl v **přímém** kontaktu jak s policejním informátorem, tak agentem, druhý stěžovatel s těmito

---

¹³² Srov. rozhodnutí ESLP ve věci *Shannon proti Spojenému království* ze dne 4. 10. 2005, stížnost č. 6563/03. Z něj vyplývá, že za indikaci již existující kriminální aktivity u dané osoby může být (v závislosti na dalších okolnostech daného případu) považována ku příkladu znalost současné ceny drog či schopnost dané osoby obstarat drogy v krátké době.

¹³³ Již z výše uvedeného rozhodnutí ESLP ve věci *Teixeira de Castro proti Portugalsku* vyplývá, že státní orgány nemají žádný důvod pro podezírání osoby z předchozího zapojení do obchodování s drogami, pokud osoba 1) nemá žádný záznam v rejstříku trestů; 2) nebylo ve vztahu k ní zahájeno předběžné vyšetřování; a 3) nic nenasvědčuje tomu, že by měla sklony k zapojení se do obchodování s drogami, a to do doby, než byla oslovena policií.

¹³⁴ Nátlakem může být dle textu rozhodnutí myšleno např. převzetí iniciativy při kontaktování dané osoby či obnovování nabídky navzdory jejímu původnímu odmítnutí ze strany dané osoby.

¹³⁵ Rozhodnutí ESLP ve věci *Furcht proti Německu* ze dne 23. 10. 2014, stížnost č. 54648/09.

byl přes N. A. v kontaktu **nepřímém**. Evropský soud pro lidská práva však uvedl, že není vyloučeno, aby osoba spáchala trestnou činnost i na základě policejní provokace nenamířené přímo proti ní.¹³⁶

V odůvodnění rozhodnutí se Evropský soud pro lidská práva vypořádal rovněž s další argumentací německých orgánů. Sdělil, že ač u N. A. existovalo počáteční **podezření** o obchodování s heroinem, v průběhu mnoha následujících měsíců **se nepotvrdilo**. Přestože bylo jasné, že N. A. nedisponuje žádnými předchozími kontakty, **policejní orgán prostřednictvím informátora neustále**, a to po dobu zhruba jednoho a půl roku, **podněcoval N. A. k dovozu drog**. Údajná **bezpečná cesta byla vytvořena samotným policejním orgánem**. V konečném důsledku to byla pouze tato údajně bezpečná cesta, která umožnila zorganizovat dovoz drog. Aby toho nebylo málo, informátor a tajný policejní agent měli zájem na dopadení N. A. při činu, protože jim za to byla **přislíbena vysoká finanční odměna**.¹³⁷ Ve vztahu k druhému stěžovateli soud zopakoval, že tento nebyl v minulosti odsouzen za jakoukoliv drogovou trestnou činnost, nebylo vůči němu vedeno předběžné vyšetřování a nic nenavštěovalo tomu, že by měl jakékoliv predispozice k obchodování s drogami.

Evropský soud pro lidská práva se neztotožnil s postupem, k němuž bylo v návaznosti na zjištěnou policejní provokaci ze strany národních soudů přistoupeno. Uznal, že k vyloučení některých důkazů získaných na základě policejní provokace sice došlo (např. výpovědi agenta či dozorujících příslušníků policejního orgánu), ovšem N. A. a druhý stěžovatel byli odsouzeni na základě jejich přiznání, jež však byly v dané situaci nezbytné k učinění závěru o policejní provokaci. **Bez přiznání daných osob by národní soud nebyl schopen dojít k závěru, že došlo k policejní provokaci. Nemohl by tedy následně ani vyloučit důkazy získané na základě policejní provokace.** Aby národní soud postupoval správně, měl vyloučit rovněž přiznání daných osob. Případně měl být zvolen postup s podobnými důsledky.

Ve vztahu k třetímu stěžovateli Evropský soud pro lidská práva dospěl již na základě aplikace hmotněprávního testu k závěru, že **v dané věci nedošlo k policejní provokaci jeho trestné činnosti**. V dané věci tak soud ani nemusel přistupovat k procesnímu testu. Stěžovatel byl odsouzen za to, že souhlasil s vyzvednutím drog v bytě v Bremerhavenu a jejich převozem do Berlína. Na rozdíl od dovozu drog do přístavu se na jejich následné přepravě policejní orgán nijak nepodílel.

---

¹³⁶ K nepřímé policejní provokaci může dojít v případě, kdy pro policejní orgán bylo předvídatelné, že osoba, která je primárním subjektem, na který svým podněcováním působí, bude kontaktovat další osoby, aby se na trestném činu podílely. Srov. rozhodnutí ESLP ve věci *Lalas proti Litvě* ze dne 1. 3. 2011, stížnost č. 13109/04.

¹³⁷ U policejního informátora se část odměny odvíjela od množství zajištěných drog. Informátor tak měl motivaci podněcovat N. A. k dovezení velkého množství drog, k čemuž i došlo. Tato skutečnost se nepříznivě odrazila ve výměře trestu odnětí svobody N. A. a zbylých dvou stěžovatelů. Informátor tak měl svým způsobem vliv na závažnost dané trestné činnosti.

Ačkoliv pro stěžovatele mohl dovoz drog hrát při jeho volbě účasti na trestné činnosti určitou roli, policejní orgán na tohoto svým vlivem nijak nepůsobil.

3. 2 Judikatura českých soudů

Policejní provokací se nezabývá pouze Evropský soud pro lidská práva. Opakovaně se jí ve své rozhodovací praxi věnují i soudy české, ač ve svých rozhodnutích velmi často odkazují právě na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva. Pozornost tak bude ve zkratce věnována i těmto rozhodnutím, a to především se zaměřením na vymezení pojmu policejní provokace.

3. 2. 1 Nález Ústavního soudu ze dne 22. června 2000, sp. zn. III. ÚS 597/99¹³⁸

Skutkový děj jednoho z prvních a zároveň nejznámějších českých rozhodnutí vztahujících se k policejní provokaci trestné činnosti byl následující. Policejní důstojník (stěžovatel) měl v jiné osobě (svědek Ing. B.) vyvolat dojem, že je schopen zajistit, aby ve vyšetřované věci nebyla ani vzata do vazby, ani trestně stíhána. Rovněž dané osobě měl naznačit, že od ní na oplátku očekává blíže neurčenou finanční částku. Stěžovatel svým postupem měl navodit situaci tak, aby mu úplatek ze strany této osoby byl nabídnut. Ing. B. se v návaznosti na tuto situaci obrátil na Policii ČR a jednání policejního důstojníka jí oznámil. Věci se následně začala zabývat Inspekce ministra vnitra, načež spolu tyto orgány začaly v dané věci spolupracovat. Ing. B. byl na další schůzky se stěžovatelem vybaven odposlechovým zařízením. Na schůzku, již měl Ing. B. iniciovat za účelem předání úplatku, byla tomuto ze strany policejního orgánu opatřena částka ve výši 250.000 Kč v hotovosti. **Výše částky byla určena ze strany Ing. B.** Ten pak na schůzce stěžovateli předal danou částku, kterou stěžovatel přijal. Následně byl stěžovatel zadržen a posléze odsouzen.

Stěžovatel v rámci řízení probíhajících před obecnými soudy již od počátku tvrdil, že se v dané věci jednalo o policejní provokaci jím spáchané trestné činnosti. **Ústavní soud** jeho stížnost shledal jako důvodnou, přičemž **uzavřel, že v daném případě skutečně došlo k policejní provokaci.** Policejní provokaci v daném nálezu Ústavní soud vymezil jako situaci, kdy *„státní moc reprezentována policií v určitém okamžiku svým jednáním a postupem sama o sobě vytvořila podmínky a navodila situaci se zjevnou snahou případný trestný čin uskutečnit a dokonat“*.

Ústavní soud se rovněž vyjádřil k postupu orgánu činných v daném trestním řízení tak, že je *„v dané věci extra legem“*. Důkazy, získané na základě policejní provokace, byly *„od počátku nezákonnými a v trestním řízení tedy nepoužitelnými“*. Nesprávným byl tak rovněž postup obecných soudů. Soud prvního stupně neměl stěžovatele na základě nezákonných důkazů odsoudit a ostatní soudy neměly toto odsouzení potvrdit.

---

¹³⁸ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 22. června 2000, sp. zn. III. ÚS 597/99.

Za kuriózní měl Ústavní soud rovněž způsob, jakým došlo ke stanovení výše peněžní částky, která posléze představovala úplatek. Její výše byla stanovena tak, že ji „*po dohodě s policií určil svědek, a to na základě vlastní, subjektivní úvahy*“. Tímto postupem svědek fakticky rozhodl o právní kvalifikaci jednání stěžovatele.

Ústavní soud s ohledem na vše uvedené stanovil, že došlo k porušení práv stěžovatele, zakotvených v čl. 2 odst. 2, čl. 8 odst. 2 a čl. 39 Listiny. Stejně tak bylo porušeno právo stěžovatele obsažené v čl. 7 odst. 1 Úmluvy. Rozhodnutí obecných soudů tak zrušil. Navíc podotkl, že nepřipustným je „*takový zásah státu do skutkového děje, jenž ve své komplexnosti tvoří trestný čin, resp. takový podíl státu na jednání osoby, jehož důsledkem je trestní kvalifikace tohoto jednání*“.

3. 2. 2 Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 25. září 2014, sp. zn. Tpjn 301/2014¹³⁹

Vydáním daného stanoviska Nejvyšší soud reagoval na podnět Nejvyššího státního zastupitelství, jež zaregistrovalo nejednotnost postupu Nejvyššího soudu v souvislosti s využíváním institutu zkoušky spolehlivosti.¹⁴⁰ Daná nejednotnost se projevovala především v posuzování otázky trestní odpovědnosti zkoušené osoby podrobené zkoušce spolehlivosti za jednání, které bylo předmětem této zkoušky. V rozhodnutích zabývajících se otázkou zákonnosti *zkoušky spolehlivosti* často vyvstala i s ní související otázka možné *policejní provokace* směřované vůči zkoušené osobě. V daném stanovisku se tak Nejvyšší soud snažil vymezit oba zmíněné pojmy.

Hlediskem „*pro odlišení policejních provokačních metod od metod zákonných (včetně policejní kontroly ve formě zkoušky spolehlivosti) je nezbytné spatřovat v tom, zda postupy policie při dokumentování a objasňování trestné činnosti vycházejí z respektování základních ustanovení definujících trestný čin a rovněž zákonem upravených procesních postupů orgánů činných v trestním řízení při plnění jejich úkolů*“.

Ve snaze o podání definice policejní provokace Nejvyšší soud v daném stanovisku zmínil některá rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva. V návaznosti na ně uvedl, že Evropský soud pro lidská práva „*vymezuje podmínky pro utajenou činnost policejních orgánů při objasňování a dokumentování trestné činnosti tak, že tyto orgány: mohou ingerovat a vstoupit do skutkového děje teprve poté, kdy mají k dispozici důkazy o tom, že určitá osoba je připravena (či rozhodnuta) a schopna spáchat trestný čin a má k tomu příležitost; musí minimalizovat svůj podíl na průběhu skutkového děje v rozsahu nezbytném pro splnění svých úkolů; svým jednáním nesmí iniciovat (provokovat) spáchání trestného činu jinou osobou*“.

¹³⁹ Stanovisko Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. září 2014, sp. zn. Tpjn 301/2014.

¹⁴⁰ Zkoušce spolehlivosti bude pozornost věnována v podkapitole 3. 4 této diplomové práce. V této části práce je nezbytné zmínit pouze to, že se jedná o institut policejního práva, nalézající svou úpravu v ust. § 41 zákona o GIBS.

Nejvyšší soud posléze, na základě rozsáhlé argumentace, stanovil první a třetí právní větu daného stanoviska. V těchto prvně vymezil pojem policejní provokace a následně se vyjádřil k použitelnosti důkazů, získaných na základě policejní provokace, v rámci trestního řízení.

*„Za policejní provokaci se považuje **aktivní činnost policie, která směřuje k podněcování určité osoby (fyzické či právnické) ke spáchání konkrétního trestného činu s cílem získat usvědčující důkazy a vyvolat její trestní stíhání, a jejímž důsledkem je vzbuzení úmyslu spáchat trestný čin podněcovanou osobou, ačkoliv předtím tato osoba žádný takový úmysl neměla. Policejní provokací je i taková aktivní činnost policie, již dochází k doplňování chybějících zákonných znaků základní skutkové podstaty určitého trestného činu, k záměrnému podstatnému navýšení rozsahu spáchaného činu podněcovanou osobou, či k jiným způsobem vyvolané změně právní kvalifikace spáchaného činu k tíži podněcované osoby, zejména pokud jde o okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, byť by jinak tato osoba byla k spáchání činu v obecném smyslu rozhodnuta.***“ Důkaz, získaný na základě policejní provokace, *„je **absolutně neúčinný** v trestním řízení vedeném proti vyprovokované osobě“.*

3. 2. 3 Nález Ústavního soudu ze dne 19. března 2018, sp. zn. I. ÚS 4185/16¹⁴¹

Rozhodnutí týkajících se policejní provokace je v českém právním prostředí opravdu velké množství. Dovolím si tak provést rozbor ještě alespoň jednoho nálezu Ústavního soudu, ve kterém tento došel k závěru, že se **nejednalo o policejní provokaci** trestné činnosti.

V daném případě šlo o to, že svědek S., vystupující v dané věci v postavení agenta, byl instruován Policií ČR k jednání s občanem Íránu (stěžovatelem), který v České republice poptával americké zbraně. Na základě jednání se svědek a stěžovatel domluvili na koupi daných zbraní. Stěžovatel pro realizaci předmětného obchodu subjektivně učinil *„vše potřebné k dokonání činu, včetně zaplacení zálohy kupní ceny“*. Na základě tohoto jednání byl stěžovatel uznán vinným pokusem zvláště závažného zločinu provedení zahraničního obchodu s vojenským materiálem bez povolení nebo licence a pokusem přečinu porušení mezinárodních sankcí.

V průběhu řízení před obecnými soudy však bylo jednoznačně prokázáno, že **agent pouze reagoval na již existující zájem stěžovatele** o provedení obchodu s americkými zbraněmi. Stěžovatel **zájem o nákup zbraní projevil sám od sebe**, nikoliv na základě vlivu policejního orgánu. Dokonce, **ani přes agentem zmiňované obtíže týkající se vývozu zboží, od svého úmyslu nepustil a agenta přesvědčoval o nutnosti jej vyvézt**. Stěžovatel měl navíc s nákupem zbraní v jiných zemích již zkušenosti a podepsal v krátkém časovém úseku smlouvy, jejichž předmětem byl nákup vojenského materiálu za cca 5.000.000 EUR.

¹⁴¹ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 19. března 2018, sp. zn. I. ÚS 4185/16.

V daném případě však Ústavní soud souhlasil s právním posouzením obecných soudů a ústavní stížnost zamítl. V dané věci mimo jiné uvedl, že „nelze nikterak zpochybnit, že jednání svědka S. tvořilo jeden z prvků celé souhry událostí. Ze samotné povahy operativně pátracích prostředků ve smyslu § 158b a násl. tr. řádu ostatně vyplývá, že je určitá míra součinnosti s pachatelem k infiltraci agenta nezbytná, neboť by jinak nebylo možné přispět k odhalení prověřované trestné činnosti. Jak však v projednávaném případě náležitě zdůvodnily obecné soudy, jednání svědka S. ani jiných nelze považovat za určující či podstatný prvek trestného činu“.

V daném případě ovšem mohlo ze strany Policie ČR dojít ke zvolení jiné strategie postupu agenta, např. k provedení předstíraného převodu zbraní, a to v souladu s ust. § 158e odst. 5 TR. Ústavní soud tak v nálezu vyjmenoval některé skutečnosti, které by mohly nasvědčovat závěru, že předstíraný převod proběhl nezákonně. „Před nabídkou předstíraného převodu by mělo existovat důvodné podezření, že oslovený takový obchod na rozdíl od běžného občana přijme. Agent nesmí v nevinné mysli vzbudit úmysl spáchat trestný čin. Nabízený převod se nesmí vyznačovat neobvyklými, zvláště výhodnými podmínkami pro osloveného (kupř. nabízení drogy za výrazně nižší cenu, než je obvyklé). Agent nesmí oslovenému nabízený obchod vnucovat ani používat žádný způsob nátlaku, aby dosáhl uskutečnění předstíraného převodu. Agent nesmí přesvědčovat osloveného o tom, že nabízený obchod je legální, nebo že nehrozí žádné nebezpečí jeho odhalení.“

3.3 Vymezení policejní provokace a jejích dopadů

Lze uzavřít, že v rámci dlouholeté rozhodovací činnosti Evropského soudu pro lidská práva a soudů českých došlo již několikrát k definování pojmu **policejní provokace**. Z kombinace jimi podaných definic dle mého názoru vyplývají následující znaky policejní provokace. Jedná se o 1) **aktivní činnost policie**¹⁴²; 2) **jež směřuje vůči konkrétní osobě**; 3) **na základě které dojde ke vzbuzení úmyslu spáchat konkrétní trestný čin v této osobě**; přičemž 4) **tento trestný čin by bez působení policie osoba nespáchala**; a 5) **tento postup policie je činěn s cílem odhalení a usvědčení dané osoby**.¹⁴³

Dle výše zmíněného stanoviska Nejvyššího soudu je policejní provokací rovněž „*taková aktivní činnost policie, již dochází k doplňování chybějících zákonných znaků základní skutkové podstaty určitého trestného činu, k záměrnému podstatnému navýšení rozsahu spáchaného činu*“

¹⁴² Aby se mohlo jednat o provokaci **policejní**, je nezbytné, aby osoba činící provokativní jednání v dané věci vystupovala z pozice orgánu státní moci, konkrétně určitého policejního orgánu, případně aby alespoň jednala dle jeho pokynů. V rámci daného skutkového děje si taková osoba musí rovněž počínat aktivně. Pokud pouze pasivně monitoruje určitou probíhající či připravovanou trestnou činnost, daný znak naplněn nebude.

¹⁴³ Po spojení znaků dojde k vytvoření definice policejní provokace jako *aktivní činnosti policie směřující vůči konkrétní osobě, na základě které dojde ke vzbuzení úmyslu spáchat konkrétní trestný čin v této osobě, přičemž tento trestný čin by bez působení policie osoba nespáchala, a tento postup policie je činěn s cílem odhalení a usvědčení dané osoby*.

*podněcovanou osobou, či k jiným způsobem vyvolané změně právní kvalifikace spáchaného činu k tíži podněcované osoby, zejména pokud jde o okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, byť by jinak tato osoba byla k spáchání činu v obecném smyslu rozhodnuta“.*¹⁴⁴ Za policejní provokaci¹⁴⁵ tak může být považována taktéž situace, kdy osoba již měla úmysl trestný čin spáchat, ovšem v návaznosti na provokativní jednání spáchala tento způsobem naplňujícím jeho kvalifikovanou, a nikoliv základní skutkovou podstatu, jak původně zamýšlela.

Při posuzování jakékoliv trestní kauzy, ve které osoba argumentuje policejní provokací jí spáchané trestné činnosti, je nezbytné posoudit, zdali jsou znaky této nepřípustné techniky opravdu naplněny. To samozřejmě může být v některých případech velmi obtížné a hranice mezi *nedovolenou policejní provokací* a *dovolenou policejní iniciací* může být velmi tenká. Pelc k této problematice provádí komparaci švýcarského a francouzského práva, kdy dle prvně zmíněného smí agent v rámci policejní iniciace přijímat drogy, ovšem nesmí je nabízet.¹⁴⁶ Francouzské právo však jde mnohem dále, když dovoluje agentovi v rámci policejní iniciace drogy nejen přijímat, ale rovněž prodávat. Jednání takového agenta však „*nesmí determinovat spáchání trestného činu*“.¹⁴⁷ Dovolím si v této věci souhlasit s Pelcem vysloveným názorem, kdy má za to, že francouzský přístup je již opravdu hraniční. Osobně bych jej v teoretické rovině označila spíše za policejní provokaci nežli iniciaci. Samozřejmě by však vždy záleželo především na okolnostech daného případu, jež by v konečném důsledku jednání daného agenta klasifikovaly.

Závěr o policejní provokaci trestné činnosti ze strany *agenta provokatéra* s sebou přináší mnohé dopady, a to jak **hmotněprávní**, tak **procesní**. Před polemikou týkající se daných dopadů je třeba zmínit, že policejní (resp. **státní**) provokace je pouze jedním druhem provokace. Vedle této existuje rovněž provokace **soukromá**.¹⁴⁸ Agent provokatér je v takovém případě soukromou osobou, typicky novinářem,¹⁴⁹ z jejíž strany dojde v jiné osobě ke vzbuzení úmyslu ke spáchání určité trestné činnosti. Toho však nečiní s cílem, aby došlo ze strany vyprovokované osoby dokonání takové trestné činnosti, nýbrž s tím, aby došlo k odhalení pachatele této trestné činnosti a jeho potrestání.¹⁵⁰

¹⁴⁴ Stanovisko Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. září 2014, sp. zn. Tpjn 301/2014.

¹⁴⁵ A to v rozporu s výše uvedeným znakem č. 4.

¹⁴⁶ Pelc, V., *op. cit. sub 104*, str. 49.

¹⁴⁷ *Tamtéž*.

¹⁴⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 7. 2008, sp. zn. 5 Tdo 769/2008.

¹⁴⁹ Pro více informací srov. rozhodnutí ESLP ve věci *Shannon proti Spojenému království* ze dne 4. 10. 2005, stížnost č. 6563/03.

¹⁵⁰ Šulda ve vztahu k soukromé provokaci rozlišuje dva způsoby, kterými soukromá osoba může při kontaktu s pachatelem jednat. Zprvée tato může jednat **pod dohledem policie** a zadruhé **bez dohledu policie**. V první situaci se dle něj může jednat jak o policejní provokaci, tak o provokaci soukromou, a to v závislosti na tom, „*v jakém okamžiku policie*

3. 3. 1 Hmotněprávní a procesní dopady policejní provokace

Dopady (policejní) provokace je třeba od sebe důsledně odlišovat. Co se týká **hmotněprávních** dopadů, nabízí se otázka, jak je to s *trestností agenta provokatéra* a *jím vyprovokované osoby*. **Procesní** dopady se vztahují k *použitelnosti důkazů získaných na základě policejní provokace* v určitém trestním řízení a k na ní *navazujícímu postupu soudu*.

Trestnost agenta provokatéra není v rámci TZ výslovně zakotvena. V důsledku toho česká právní doktrína již tradičně vyzdvihuje nutnost vycházet při jejím posuzování z ustanovení TZ, vztahující se k účastenství na činu v užším smyslu (tedy z ust. § 24 TZ).^{151, 152} Ke vzniku trestní odpovědnosti za účast na trestném činu jiné osoby se vztahuje zásada *akcesority účastenství*.¹⁵³ Pro naplnění kvantitativní stránky¹⁵⁴ akcesority účastenství je třeba, aby byl vyprovokovaný trestný čin dokonán, či aby alespoň došlo k pokusu spáchání takového trestného činu. Pouze a jedině v případě, že dojde k naplnění akcesority účastenství, je možné čin agenta provokatéra posoudit dle ustanovení o účastenství. Osobně mám za to, že u provokativního jednání většinou dojde pouze k pokusu vyprovokovaného trestného činu. To dovozují ze skutečnosti, že agent provokatér nejedná proto, aby ze strany vyprovokované osoby došlo k dokonání vyprovokovaného trestného činu. Jediné, čeho chce svým jednáním dosáhnout, je **odhalení vyprovokované osoby jako pachatele takto vyprovokovaného trestného činu a její odsouzení**. To je nutné mít na paměti i při posuzování provokace dle ustanovení o účastenství.

Tato odlišnost je citelná především u zániku trestní odpovědnosti účastníka dle ust. § 24 odst. 3 TZ. K tomuto může dojít dvojím způsobem. Dle ust. § 24 odst. 3 písm. a) TZ trestní odpovědnost účastníka zaniká v případě dobrovolného upuštění od dalšího účastenství na činu a odstranění nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému TZ z podniknutého účastenství. Mám za

---

vstoupila do skutkového děje a jakým způsobem. Pokud je ze strany pachatele trestný čin již prováděn a policie takové jednání pouze monitoruje v závěrečné fázi za účelem odhalení identity pachatele a nijak neovlivní možnou právní kvalifikaci daného trestného činu, nejedná se o policejní provokaci“. Pokud však daná osoba jedná bez dohledu policie, jedná se o soukromou provokaci. Srov. Šulda, P.: (Ne)přípustné formy provokace k trestnému činu. In: *Trestněprávní revue*. 2022, č. 1, str. 12 a násl.; srov. také Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 7. 2008, sp. zn. 5 Tdo 769/2008.¹⁵¹ Pelc, V., *op. cit. sub 104*, str. 49.

¹⁵² Takové posuzování trestnosti agenta provokatéra je názorem převažujícím, ovšem nikoliv jediným. Kupříkladu Kratochvíl se domnívá, že by agent provokatér měl být považován za nepřímého pachatele. Srov. Kratochvíl, V.: Policejní provokace „trestného činu“ z pohledu právního a ústavněprávního. In: *Trestní právo*. 2001, č. 10, str. 6.

¹⁵³ Říha, J.: Účastenství. In: Jelínek J. a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 8. vydání. Praha: Leges, 2022, str. 340.

¹⁵⁴ Kvantitativní akcesoritou je myšlena „závislost trestní odpovědnosti účastníka na stadiu činu hlavního pachatele“. Vedle ní existuje ještě akcesorita kvalitativní, jíž se „rozumí závislost trestní odpovědnosti účastníka na právní kvalitě hlavního činu“. Pro více podrobností srov. Říha, J., *op. cit. sub 153*, str. 341.

to, že dle této části předmětného ustanovení je možné postupovat i v případě, kdy se nejedná o účastníka, ale agenta provokatéra. Ust. § 24 odst. 3 písm. b) TZ poté stanoví, že je zánik trestní odpovědnosti vázán na účastníkově dobrovolné upuštění od dalšího účastenství na činu a **učinění oznámení** o tomto účastenství státnímu zástupci či policejnímu orgánu v době, kdy nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému TZ z podniknutého účastenství, mohlo být ještě odstraněno. U tohoto způsobu zániku trestní odpovědnosti účastníka mám za to, že jej nelze aplikovat na agenta provokatéra. *Ad absurdum* by totiž mohlo dojít (v případě soukromé provokace) k situaci, kdy agent provokatér svým jednáním vyprovokuje určitou osobu ke spáchání trestného činu, následně o svém jednání učiní oznámení některému ze zmíněných orgánů činných v trestním řízení, jeho trestní odpovědnost zanikne, a takto vyprovokovaná osoba bude za vyprovokovaný trestný čin odsouzena. Tento postup vnímám nejen za silně nemorální, ale především rozporný se základní funkcí trestního práva, a to funkcí ochrannou.¹⁵⁵ Dvořák provokaci označuje za „účastenství na činu *sui generis*“, což dle mého názoru ve vztahu k trestnosti agenta provokatéra přesně vyjadřuje její povahu.¹⁵⁶

Mám za to, že provokace může být posuzována jako jakákoliv forma účastenství, a to v návaznosti na agentem provokatérem učiněné jednání. Z výše uvedených rozborů soudních rozhodnutí však vyplývá, že ve většině případů bude jednání agenta provokatéra spočívat právě ve *vzbuzení rozhodnutí v jiném spáchat trestný čin*. Při posuzování trestnosti agenta provokatéra tak bude třeba vycházet z ustanovení o **návodu** trestného činu.¹⁵⁷ Ač může jak návod, tak provokace na osobu, vůči níž je takto jednáno, působit stejným dojmem, úmysl návodce a agenta provokatéra je odlišný. Návodce svým jednáním směřuje k dokonání trestného činu ze strany navedené osoby. Agent provokatér směřuje svým jednáním k odhalení dané osoby a jejímu odsouzení. Tento primárně nemá zájem na dokonání trestného činu ze strany vyprovokované osoby.

Může však dojít i k situaci, kdy se určitá osoba pouze domnívá, že v jiné osobě svým jednáním vzbudí úmysl spáchat určitý trestný čin, avšak neví, že tato je již k jeho spáchání dávno rozhodnuta. V trestněprávní nauce je takové jednání označováno za nadbytečný návod. Posouzení tohoto je však poměrně problematické. Jedná se totiž o pokus návodu.¹⁵⁸ Ten by tak měl být posouzen jako příprava TČ (dle ust. § 20 TZ). Ovšem, u trestných činů, u nichž příprava trestná není,¹⁵⁹ by takto jednající osoba nebyla za své jednání trestně odpovědná. Z tohoto důvodu bývá takové jednání

---

¹⁵⁵ Trestní právo má za úkol zabezpečit ochranu společnosti před kriminalitou.

¹⁵⁶ Dvořák, M.: *Použití agenta v trestním řízení*. Rigorózní práce. Praha: Právnická fakulta Univerzity Karlovy, 2019, str. 72.

¹⁵⁷ Srov. § 24 odst. 1 písm. b) TZ.

¹⁵⁸ Říha, J., *op. cit. sub 153*, str. 332–333.

¹⁵⁹ Podmínky, za kterých lze dovozovat trestní odpovědnost pachatele za přípravu TČ, jsou (ve vztahu k agentu provokatérovi a vyprovokované osobě) uvedeny o dva odstavce níže.

při nenaplnění podmínek trestnosti přípravy posuzováno jako **psychická pomoc** ke spáchání daného trestného činu, spočívající v utvrzení v předsevzetí tento spáchat (dle ust. § 24 odst. 1 písm. c) TZ). Dle Říhy a Šámala by však podmínkou takového posuzování mělo být, „že takový nadbytečný návod tak také objektivně působí a subjektivně s tím takový návodce alespoň jako s eventuelitou počítal a byl s tím srozuměn“.¹⁶⁰ Pokud by jednajícím osobou nebyl návodce, ale agent provokátor, bylo by možné jeho jednání označit za *nadbytečnou provokaci*, jež by byla v závislosti na konkrétních okolnostech daného případu posuzována jedním z uvedených způsobů.

Rovněž užití ustanovení vztahujícího se k **organizátorství** není ve vztahu k policejní provokaci vyloučeno. V případě, že jednání agenta spočívá v zosnování nebo řízení trestné činnosti, bude možné jeho trestnost, posuzovanou dle daného ustanovení, zajisté dovést.

Výše uvedené je však možné dovést pouze za naplnění podmínek akcesority účastenství. V případě, že by k jejich naplnění nedošlo, především pokud by se vyprovokovaná osoba svým jednáním nedostala ani do stadia pokusu spáchání vyprovokovaného trestného činu, pravděpodobně by se na jednání agenta provokátora dalo aplikovat rovněž ustanovení vztahující se k přípravě TČ. V takovém případě by však musel vyprovokovaný trestný čin být zvlášť závažným zločinem, jehož příprava je, dle posledního odstavce obsaženého u daného trestného činu ve zvláštní části TZ, označena jako trestná.

Vše výše uvedené se vztahuje na obě formy provokace, a to jak na policejní, tak soukromou. **Posuzování trestnosti agenta provokátora by se tak mělo řídit ustanovením TZ o účastenství. V případě absence akcesority účastenství by jeho trestnost mohla být (při naplnění podmínek) posuzována dle ustanovení o přípravě vyprovokovaného trestného činu. U nadbytečné provokace by jednání takového agenta mohlo být rovněž posuzováno dle tohoto ustanovení. Pokud by však vyprovokovaným trestným činem byl čin, u něž příprava trestná není, lze v tomto případě vyvodit trestní odpovědnost agenta provokátora za psychickou pomoc.**

Otázka trestnosti agenta jakožto konkrétní fyzické osoby, která jednala **na základě pokynu** jí nadřízeného policejního orgánu, je otázkou, na niž je obtížné nalézt odpověď. Dvořák však má za to, že by se v takové situaci mělo vycházet „z *netypizovaných okolností vylučujících protiprávnost, konkrétně ze zvláštního případu plnění povinnosti, kterým je i závazný rozkaz*“.¹⁶¹ S tímto názorem se ztotožňuji.

Na posuzování **trestnosti vyprovokované osoby** neexistuje jednotný pohled. Většinovým a zároveň nejstarším názorem je, že jestliže je provokace zpravidla posuzována jako účastenství na trestném činu, z hmotněprávního hlediska není rovněž o trestnosti jednání vyprovokované osoby

¹⁶⁰ Šámal, P.; Říha, J.: § 24 Účastník. In: Šámal, P. a kol.: *Trestní zákoník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, str. 566.

¹⁶¹ Dvořák, M., *op. cit. sub 155*, str. 72.

pochyb.¹⁶² Mezi menšinovými pohledy nalezneme mimo jiné názor Cimrův, který zmiňuje, že „*policejním – tedy státním – orgánem vyprovokovaný pachatel trestného činu je beztrestný, neboť stát v důsledku vlastní protiústavní provokace ztrácí podle ústavních principů, které sám stanovil, oprávnění trestat pachatele takto vyprovokovaného činu. Takový čin tohoto pachatele z těchto důvodů postrádá materiální znak – tedy nebezpečnost jednání pro společnost (pachatel by se jej nedopustil, pokud by k němu nebyl státním orgánem zprostředkovaně přes nastrčenou osobu vyprovokován)*“.¹⁶³ Osobně se přikláním k většinovému názoru, a to rovněž vzhledem k nevědomosti vyprovokované osoby o skutečnosti, že jednání vůči ní směřující je provokací, a nikoliv návodem. Odlišný úmysl agenta provokatéra by dle mého názoru neměl být rozhodujícím faktorem zakládajícím (v hmotněprávní rovině) beztrestnost vyprovokované osoby.

Oba druhy provokace byly spojeny se stejnými hmotněprávními dopady, a to ať ve vztahu k trestnosti agenta provokatéra, tak k trestnosti vyprovokované osoby. Jejich procesní dopady jsou však odlišné. Rozhodovací praxe Evropského soudu pro lidská práva a soudů českých stanoví, že **pouze policejní (resp. státní) provokace je nepřípustnou formou provokace**. Procesním dopadem **policejní** provokace je procesní nepoužitelnost důkazů získaných na jejím základě z důvodu jejich **absolutní neúčinnosti**.¹⁶⁴ V návaznosti na tuto skutečnost by mělo dojít k **vydání zprošťujícího rozsudku**. V případě odlišného postupu může daná osoba využít řádných a mimořádných opravných prostředků u obecných soudů, podat ústavní stížnost a následně rovněž stížnost k Evropskému soudu pro lidská práva s odkazem na porušení jejího práva na spravedlivý proces dle čl. 6 Úmluvy.

U soukromé provokace jsou však procesní dopady odlišné. Důkazy nejsou v daném řízení považovány za procesně nepoužitelné. V takovém případě tak může dojít k odsouzení dané osoby za trestný čin spáchaný na základě soukromé provokace.

3. 4 Zkouška spolehlivosti

Pojednání o policejní provokaci by nebylo kompletním, pokud by v této souvislosti nedošlo alespoň ke stručné zmínce o institutu policejního práva, tzv. **zkoušce spolehlivosti**. Daný institut byl do našeho právního řádu vnořen až s účinností zákona o Policii ČR, jeho současná právní úprava je však obsažena v ust. § 41 zákona o GIBS.

¹⁶² Pelc, V., *op. cit. sub 104*, str. 53.

¹⁶³ Cimr, V.: K zákonnosti provokace trestného činu policejními orgány. In: *Trestní právo*. 2001, č. 2, str. 14.

¹⁶⁴ Důkazy mohou být ve vztahu k neúčinnosti děleny na absolutně neúčinné a relativně neúčinné. Dle Jelínka je absolutně neúčinným „*důkaz, jehož vadu nelze odstranit. K takovému důkazu nelze přihlížet, hledí se na něj jako by nebyl, jako by neexistoval, takový důkaz nelze použít v trestním řízení*“. Relativně neúčinným pak „*je důkaz, jehož vadu lze zhojit, odstranit. K takovému důkazu nelze přihlížet, pokud se neodstraní vada, která se při jeho opatřování a provádění sběhla*“. Srov. Jelínek, J. a kolektiv: *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Leges, 2023, str. 421.

Dle ust. § 41 odst. 2 zákona o GIBS spočívá zkouška spolehlivosti „v navození situace, kterou je zkoušená osoba povinna řešit,“ a to v rámci její běžné pracovní náplně.¹⁶⁵ Při provádění zkoušky spolehlivosti na jedné straně vystupuje *zkoušející osoba*, jíž bude většinou příslušník GIBS¹⁶⁶, jehož úkolem je navození dané situace, a na straně druhé *zkoušená osoba*, kterou je příslušník policejního orgánu či zaměstnanec uvedený v ust. § 2 zákona o GIBS.¹⁶⁷

Zkouška spolehlivosti může mít vícero druhů.¹⁶⁸ Jediným, který nachází své uplatnění v českém právním prostředí, je však **cílená** zkouška spolehlivosti. K její aplikaci dochází až ve chvíli, kdy u zkoušené osoby existuje konkrétní podezření, že se „*dopouští při výkonu služby či zaměstnání protiprávního jednání*“.¹⁶⁹ K provedení zkoušky spolehlivosti tak dochází až na základě konkrétního podnětu nasvědčujícího tomu, že ze strany zkoušené osoby dochází k protiprávnímu jednání.¹⁷⁰ Výsledek provedené zkoušky spolehlivosti tak buď potvrdí, nebo vyvrátí podezření této osoby. V případě potvrzení daného podezření zpravidla nastoupí i protiprávnímu jednání odpovídající důsledky. **Důkazy získané na základě zkoušky spolehlivosti**, provedené v souladu se zákonem, jsou **zásadně přípustné v navazujících řízeních proti zkoušené osobě**.¹⁷¹

Dalším typem zkoušky spolehlivosti je ta spojená s policejní provokací. Spočívá v jednání „*inspekčního orgánu, které podněcuje zkoušené osoby ke spáchání protiprávního jednání*“.¹⁷² **O policejní provokaci tak nejde v případech, kdy zkoušející osoba vystupuje v pasivní roli a pouze sleduje připravované či probíhající protiprávní jednání, k němuž dochází ze strany zkoušené osoby**.¹⁷³ Ač je forma zkoušky spolehlivosti s užitím policejní provokace kupříkladu ve Spojených státech amerických v určitých případech dovolena, v České republice tomu tak není. **Rozhodovací praxe českých soudů tento typ zkoušky spolehlivosti zcela zavrhl a výsledek**

¹⁶⁵ Viz § 41 odst. 2 zákona o GIBS.

¹⁶⁶ Či na základě žádosti tohoto příslušníka i jiná osoba, pokud s tím souhlasí.

¹⁶⁷ Zkoušenou osobou tak může být: **příslušník** *Policie České republiky, celník, příslušník Vězeňské služby České republiky anebo příslušník GIBS; zaměstnanec* *České republiky zařazený k výkonu práce v Policii České republiky nebo v GIBS; nebo zaměstnanec* *České republiky zařazený k výkonu práce v Celní správě České republiky anebo Vězeňské službě České republiky v souvislosti s plněním jeho pracovních úkolů*. Srov. § 2 písm. a), b) a c) zákona o GIBS.

¹⁶⁸ Vedle cílené zkoušky spolehlivosti rozeznává právní teorie rovněž: **náhodnou** zkoušku spolehlivosti a zkoušku spolehlivosti **s policejní provokací**.

¹⁶⁹ Čáp, J.: *Aplikace zkoušky spolehlivosti*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2022, str. 14.

¹⁷⁰ Typickým příkladem takového protiprávního jednání může být v kontextu trestního práva přijetí úplatku za sjednání neoprávněné výhody. Srov. Čáp, J., *op. cit. sub 167*, str. 27.

¹⁷¹ Srov. Stanovisko Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. září 2014, sp. zn. Tpjn 301/2014.

¹⁷² Čáp, J., *op. cit. sub 167*, str. 15.

¹⁷³ *Tamtéž*.

takovým způsobem provedené zkoušky označila za nepoužitelný v jakémkoliv navazujícím řízení vedeném proti zkoušené osobě.

V již zmíněném stanovisku Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2014, sp. zn. Tpjn 301/2014, se tento vyjádřil k zákonnému použití zkoušky spolehlivosti následovně: „*Pokud při provádění zkoušky spolehlivosti (...) nedojde ze strany příslušníka inspekce či jiné osoby provádějící takovou zkoušku (...) k nepřípustnému ovlivnění jednání zkoušené osoby způsobem zakládajícím policejní provokaci, pak jsou zkouška spolehlivosti provedená v souladu s § 41 zák. č. 341/2011 Sb. a důkazy v souvislosti s ní získané (...) využitelné také v trestním řízení.*“¹⁷⁴

---

¹⁷⁴ Stanovisko Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. září 2014, sp. zn. Tpjn 301/2014.

4 Zakotvení institutu agenta v právních řádech jiných států

Užití agenta, jehož úkolem není trestné činnosti pouze pasivně přihlížet, ale rovněž tuto určitým způsobem sám iniciovat, je v České republice nepřípustné. Právní řády jiných států ovšem mohou tuto problematiku pojímat poněkud odlišným způsobem. Z tohoto důvodu jsem se v rámci této části práce rozhodla alespoň ve stručnosti představit právní úpravu Spojených států amerických, Kanady a Slovenské republiky, v níž se institut agenta v určité podobě rovněž vyskytuje.

4. 1 Spojené státy americké

Ve Spojených státech amerických nelze obecně provokaci trestné činnosti ze strany policejních agentů označit za zakázanou. Ovšem, s ohledem na právo osob na spravedlivý proces musí i v USA existovat určitá hranice mezi dovolenou a zakázanou (tudíž nezákonnou) provokací trestné činnosti. Nezákonná provokace je označována anglickým pojmem *entrapment* (lze přeložit jako „*lapení osoby do pasti*“).¹⁷⁵

Co se týká přípustnosti provokativního jednání v konkrétním případě, USA rozlišují mezi dominující teorií subjektivních testů a teorií objektivních testů. **Teorie subjektivních testů** je založena na (ne)existenci predispozic pachatele ke spáchání určitého trestného činu.¹⁷⁶ Rozlišení mezi osobami s predispozicemi ke spáchání takové trestné činnosti a bez těchto predispozic je klíčové při následném určování toho, zdali došlo k již zmíněnému lapení osoby do pasti. Mezi určité signály nasvědčující tomu, že tyto predispozice u dané osoby existují, může spadat např. způsob, jímž vedla život před spácháním trestného činu či předchozí odsouzení této osoby pro totožnou nebo obdobnou trestnou činnost.¹⁷⁷

Dalším klíčovým pojmem je v této souvislosti tzv. *sting operation* (Dvořák tento anglický pojem překládá jako „*popíchnutí osoby ke spáchání trestného činu, resp. iniciační operace*“¹⁷⁸). Stejně jako v České republice, i v USA probíhají utajované operace podobající se svou náplní průběhu použití institutu agenta kontrolora dle českého TŘ. Agent se v rámci těchto operací snaží vést interakci s určitými osobami podezíranými ze spáchání trestné činnosti, a to za účelem zisku informací, jichž lze později užít v rámci trestního řízení.¹⁷⁹ Zásadní rozdíl oproti české právní úpravě ovšem může nastat ve chvíli, kdy nasazený agent usoudí, že má podezřelá osoba **predispozice** ke spáchání určité trestné činnosti a je jejímu spáchání nakloněna. V takovou chvíli může započít

---

¹⁷⁵ *Criminal Law, Sec. 6.3 Entrapment*. [online] University of Minnesota Libraries Publishing, 2015. str. 337 a násl. Dostupné z: <https://open.lib.umn.edu/criminallaw/chapter/6-3-entrapment/> [zobrazeno 24-10-2023, 21:12].

¹⁷⁶ Dragojlović, J.; Filipović, N., *op. cit. sub 68*, str. 70.

¹⁷⁷ *Tamtéž*, str. 69.

¹⁷⁸ Dvořák, M., *op. cit. sub 155*, str. 78.

¹⁷⁹ Dragojlović, J.; Filipović, N., *op. cit. sub 68*, str. 64.

s iniciační operací, která spočívá právě v provokaci trestné činnosti ze strany takového agenta.¹⁸⁰ Nutno poznamenat, že tyto operace jsou v USA považovány za velmi úspěšné, ovšem na druhou stranu jsou kritizovány s odkazem na právo na spravedlivý proces.¹⁸¹

Samotný subjektivní test spočívá ve zkoumání, zdali došlo k naplnění dvou podmínek. Pokud ano, bude se v dané věci jednat o nezákonnou provokaci, tedy *entrapment*. Podmínky jsou následující: 1) nasazený agent **podnítl danou osobu ke spáchání trestné činnosti**, a to **za účelem zisku důkazů pro trestní stíhání této osoby**; 2) daná osoba nemá predispozice ke spáchání trestné činnosti **a bez provokativního jednání agenta by se dané trestné činnosti nedopustila**. Pokud tedy daná osoba měla predispozice ke spáchání trestného činu, nemůže se dovolávat toho, že v dané věci došlo k jejímu lapení do pasti. Naopak, do pasti bude lapena osoba bez predispozic ke spáchání trestného činu, v níž rozhodnutí spáchat tuto trestnou činnost vyvolalo až provokativní jednání ze strany agenta.¹⁸² Tento přístup nepovažuji za úplně vhodný, a to rovněž s ohledem na skutečnost, že k determinaci predispozic určitého pachatele k páčání trestné činnosti, stejně tak jako k rozhodnutí o tom, zdali došlo k jeho lapení do pasti, dochází ze strany poroty.¹⁸³ Mám za to, že každý člen poroty může v dané trestní věci být ovlivněn sympatiemi a antipatiemi ke stíhané osobě, což (*ad absurdum*) může vést až k diskriminaci osob, a to např. na základě jejich pohlaví či rasy.

Teorie objektivních testů na rozdíl od prvně zmíněné teorie považuje predispozice pachatele za irelevantní a je orientována na jednání konkrétního agenta v dané věci. Tedy na to, zdali jeho jednání (ne)překročilo limity jeho pravomocí.¹⁸⁴ V případě, že dojde k tomuto překročení, se daná osoba bude moci s velkou pravděpodobností úspěšně dovolat toho, že v její trestní věci nastal *entrapment*. Na rozdíl od teorie subjektivních testů na této teorii vnímám za pozitivní především skutečnost, že rozhodnutí o tom, zdali daná osoba byla, či nebyla lapena do pasti, náleží soudnímu senátu složenému z právníků profesionálů, nikoliv laické porotě.¹⁸⁵ Rovněž vnímám za pozitivní, že je důraz kladen na samotné jednání agenta, a nikoliv na predispozice určitých osob ke spáchání trestné činnosti.

---

¹⁸⁰ Fenyk, J.: K operativním metodám odhalování korupce (použití některých zvláštních operativních metod k odhalování korupce a jiné trestní činnosti v USA z pohledu českého, resp. kontinentálního pojetí základů trestní odpovědnosti). In: *Trestní právo*. 2003, č. 2, str. 2.

¹⁸¹ Dragojlović, J.; Filipović, N., *op. cit. sub 68*, str. 64.

¹⁸² *Tamtéž*, str. 69.

¹⁸³ *Tamtéž*, str. 69–70.

¹⁸⁴ *Tamtéž*, str. 70.

¹⁸⁵ *Tamtéž*, str. 70–71.

4. 2 Kanada

Úpravou, o níž považuji za vhodné se alespoň letmo zmínit, je úprava tzv. *Mr. Big* (česky „pan velký“) operací, zakotvená v právním řádu Kanady. Dané operace jsou utajené a charakteristické vytvořením fiktivní organizované zločinecké skupiny ze strany policie, přičemž tato skupina má v čele „pana velkého“, tedy jejího fiktivního pohlavára.

U těchto operací dochází k využití agentů, a to stejně jako v USA či České republice. Důležitý je ale moment, kdy tito agenti vstupují do hry. Při *Mr. Big* operacích dochází k nasazení agentů až ve chvíli, kdy **již došlo** ke spáchání určité závažné trestné činnosti (např. vraždy), ovšem orgánům provádějícím její vyšetřování se nedaří získat dostatečné důkazy vedoucí ke zjištění totožnosti pachatele takové trestné činnosti.¹⁸⁶ Mohou ale disponovat nepřímými důkazy, např. vzorkem DNA získaným z nedopalku cigarety, nacházejícím se na místě činu.¹⁸⁷

Průběh tzv. *Mr. Big* operace je následovný. Určitá osoba je policejními orgány na základě nepřímých a nedostatečných důkazů podezírána ze spáchání určité závažné trestné činnosti. V takovou chvíli může být zahájena *Mr. Big* operace. Z počátku se příslušník určitého policejního útvaru v přestrojení snaží zkontaktovat osobu, která je považována za podezřelou v dané věci, poté se s ní spřátelí a ve chvíli, kdy získá její dostatečnou důvěru, jí prozradí, že je členem organizované zločinecké skupiny s nabídkou zprostředkování práce i pro tuto osobu. Pokud se daná osoba rozhodne pro tuto, nutno dodat, fiktivní a policií vytvořenou, organizovanou zločineckou skupinu začít vykonávat práci, bude konat bagatelní činnost, která by byla v jiných případech trestná, ovšem v daném případě je taková činnost připravena a korigována daným policejním útvarem. Po určité době je podezřelé osobě nabídnuta více kvalifikovaná práce pro organizovanou zločineckou skupinu, a to za mnohem vyšší odměnu. Je jí ovšem sděleno, že pro účast na takové práci musí být podrobena rozhovoru s „panem velkým“, tedy osobou stojící v čele této organizované zločinecké skupiny. Aby se ovšem daná osoba mohla stát právoplatným členem dané skupiny, musí se před či v průběhu takového rozhovoru přiznat k závažné trestné činnosti z její strany spáchané. K doznání může být daná osoba motivována dvěma důvody, případně jejich kombinací. Prvním důvodem je, že je doznání této osoby nezbytné pro pohlavára skupiny, a to proto, aby měl „páku“ na danou osobu v případě, že by organizovanou zločineckou skupinu zradila. Druhým důvodem je záruka daná této osobě, že pohlavár dané skupiny využije svých kontaktů a tuto trestní záležitost již nikdo nebude

---

¹⁸⁶ Goldberg, E. B.: A Comparative Legal Analysis between Canada and the United States on the Constitutionality of Undercover and Mr. Big Operations. In: *ILSA Journal of International and Comparative Law*. 2022, č. 29/1, str. 50. ¹⁸⁷ Smith, S. M.; Stinson, V.; Patry, M. W.: Using the Mr. Big Technique to Elicit Confessions: Successful Innovation Or Dangerous Development in the Canadian Legal System. In: *Psychology, Public Policy, and Law*. 2009, č. 15/3, str. 168.

nikdy řešit. Pokud se daná osoba přizná ke spáchání již vyšetřované trestné činnosti, toto přiznání může v rámci navazujícího trestního řízení velmi často vést až k jejímu odsouzení.¹⁸⁸

Mám za to, že se u této metody nebude jednat o využití policejní provokace, ovšem ani tak tento způsob vyšetřování nepovažuji za vhodný pro užití v českém trestním prostředí. Pokud by byly důkazy v českém trestním řízení získány tímto způsobem, nebylo by dle mého názoru jejich použití v dané věci přípustné.

4. 3 Slovenská republika

Právní úpravu institutu agenta lze ve slovenském právním řádu nalézt v ust. § 117 zákona č. 301/2005 Z. z., *trestného poriadku* (slovenského trestního řádu). Před účinností daného zákona byla právní úprava tohoto institutu obsažena v zákoně č. 141/1961 Z. z., *o trestnom konaní súdnom* (o trestním řízení soudním). Původně bylo v později zmíněném zákoně zakotveno použití, stejně jako v současné české právní úpravě, pouze agenta kontrolora, nikoliv provokatéra. To bylo ovšem změněno zákonem č. 457/2003 Z. z., který do slovenského právního řádu vnesl rovněž institut agenta provokatéra. Již neúčinná právní úprava se nacházela především v ust. § 12 odst. 12 a § 88b zákona č. 141/1961 Z. z.

Účinná právní úprava institutu agenta je obsažena především v ust. § 117 slovenského trestního řádu. Použití agenta je možné pouze za účelem odhalování, zjišťování a usvědčování pachatelů v odst. 1 daného ustanovení vyjmenované trestné činnosti. Obecně je slovenskou právní úpravou zakotven agent kontrolor, ovšem oproti české právní úpravě v té slovenské nalézáme i výjimku z pravidla, že agent nesmí iniciativně navádět ke spáchání trestného činu. Užití agenta provokatéra přichází v úvahu za splnění zákonem taxativně vypočtených podmínek. První podmínkou je, že trestnou činností, u níž bude agenta provokatéra užito, je **korupce veřejného činitele** anebo **zahraníčního veřejného činitele**, jedná se tedy o velmi úzce vymezenou oblast trestné činnosti.¹⁸⁹ Druhou podmínkou je, že **zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že by pachatel trestný čin spáchal, i kdyby agent v dané věci vůbec nasazen nebyl.**

Slovenská úprava institutu agenta bývá často podrobována kritice, a právě z tohoto důvodu jsem se rozhodla zaměřit na to, jak často je vlastně agent provokatér ve slovenských trestních kauzách využíván. Níže lze nalézt tabulku zachycující využití institutu agenta v trestních kauzách v průběhu let 2007 až 2021.

---

¹⁸⁸ *Tamtéž*, str. 169–170.

¹⁸⁹ Viz § 117 odst. 2 slovenského trestního řádu.

ROK	CELKOVÝ POČET UŽITÍ INSTITUTU AGENTA	A. KONTROLOR	B. PROVOKATÉR
2007	102	102	0
2008	74	74	0
2009	67	67	0
2010	72	72	0
2011	98	98	0
2012	76	76	0
2013	67	67	0
2014	30	chybějící data	chybějící data
2015	61	61	0
2016	43	43	0
2017	51	51	0
2018	75	75	0
2019	53	53	0
2020	43	43	0
2021	30	30	0

190

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že institutu agenta provokatéra není ve slovenských trestních kauzách využíváno velmi často (ovšem je rovněž možné, že jeho využívání Slovenská republika nevykazuje). Mám za to, že chybějící data z roku 2014 ničemu nevadí. Pokud by totiž veškerých 30 za ten rok nasazených agentů vystupovalo v roli agentů provokatérů, i tak by z celkového vzorku agentů nasazených za uvedených patnáct let (tj. 942 agentů), byly agenty provokatéry pouze 3,18 % z nich. Mám za to, že agent kontrolor je na Slovensku poměrně využívaným institutem, to

¹⁹⁰ Data uvedená v tabulce pocházejí ze *Zpráv o činnosti prokuratury Slovenské republiky* či ze *Zpráv o činnosti Úřadu speciální prokuratury a poznatků Úřadu speciální prokuratury o stavu zákonnosti*, a vždy se vztahují ke konkrétnímu roku. Veškeré zprávy jsou dostupné online zde: https://www.genpro.gov.sk/spravy-o-cinnosti/?tx_news_pi1%5BcurrentPage%5D=1&cHash=7ee9eddfacc7cedbbdee28cfb595a576 [zobrazeno 20-09-2023, 12:19].

se ovšem již nedá tvrdit o agentu provokatérovi. Dle mého názoru je tak jeho zakotvení ve slovenském trestním řádu zcela nadbytečným.

5 Zhodnocení současné právní úpravy a návrhy *de lege ferenda*

Osobně se domnívám, že současná česká právní úprava použití agenta, stejně jako ostatních operativně pátracích prostředků, je úpravou vhodnou a obstojnou. Nevidím důvod pro zakotvení institutu agenta provokatéra do našeho právního řádu, a to i přesto, že se v České republice v minulosti snahy o jeho zakotvení objevily¹⁹¹ (a v budoucnu pravděpodobně ještě objeví). Mám za to, že tento institut není slučitelný se základními lidskými právy a svobodami osob, zakotvenými v Listině. Stejně tak souhlasím s vysloveným názorem Evropského soudu pro lidská práva, který odsouzení osoby na základě důkazů získaných prostřednictvím policejní provokace označil za porušení práva na spravedlivý proces, ve smyslu čl. 6 Úmluvy. Jak lze demonstrovat na četnosti (ne)využití daného institutu ve Slovenské republice, takový institut by pravděpodobně nebyl ani v našem právním prostředí velmi často využíván. Jeho zavedení do českého právního řádu mi tak přijde nevhodné, a navíc poměrně zbytečné.

Právní úpravu však nevnímám jako dokonalou. Z tohoto důvodu si níže dovoluji předestřít alespoň několik dílčích návrhů *de lege ferenda*, jimiž by mohla být současná právní úprava změněna či doplněna.

5. 1 Odlišná systematika operativně pátracích prostředků v rámci TŘ

Právní úpravu operativně pátracích prostředků lze v současné době nalézt v ust. § 158b až § 158f TŘ, tedy systematicky se tato nachází v části TŘ věnované fázi *postupu před zahájením trestního stíhání*. Ač je tato fáze první fází přípravného řízení, daných operativně pátracích prostředků je možné využít rovněž v pozdějších fázích trestního řízení.¹⁹² Mám za to, že by však bylo vhodné vytvořit samostatnou hlavu, umístěnou v první části TŘ (tedy ve společných ustanoveních), upravující operativně pátrací prostředky. Již tato systematika by implikovala možnost užití těchto prostředků v jakémkoliv fázi trestního řízení.

5. 2 Agentem nejen příslušník ozbrojeného bezpečnostního sboru

Z české právní úpravy institutu použití agenta zcela jasně vyplývá, že osobou agenta může být pouze příslušník ozbrojeného bezpečnostního sboru, konkrétně Policie ČR, či GIBS. Vnímám však za vhodné se v této oblasti inspirovat zahraniční právní úpravou a zakotvit do TŘ možnost, aby agentem byla i osoba od příslušníka ozbrojeného bezpečnostního sboru odlišná. Mám za to, že boj proti určitým druhům kriminality by byl snazším, pokud by agentem mohla být rovněž osoba pocházející z kriminálního prostředí. Tuto další osoby pocházející z daného prostředí znají, tudíž

---

¹⁹¹ Srov. sněmovní tisk č. 1015 z roku 2010 (zákon o protikorupčních opatřeních).

¹⁹² Viz § 158f TŘ.

pro ni bude infiltrace kupř. do určité OZS (pokud již není dokonce její součástí), jednodušší. Skutečnosti získané tímto způsobem by mohly být použity v rámci trestního řízení za důkazy. Tudíž by na jejich základě mohlo dojít k prokázání viny určité osoby.

5. 3 Výslovné zakotvení trestnosti agenta provokatéra v TZ

Vymezení podmínek trestnosti agenta provokatéra, a to jak policejního, tak soukromého, rozhodně není oblastí, která by měla v TZ chybět. Jejím zakotvením by dle mého názoru došlo ke zvýšení právní jistoty osob, jež jsou takto vyprovokovány, a to především těch vyprovokovaných soukromými agenty provokatéry. V případě soukromé provokace, jež není nepřipustná, nedochází k absolutní neúčinnosti důkazů získaných na základě policejní provokace. Vyprovokovaná osoba tak může být uznána vinnou za spáchání konkrétního trestného činu, na druhou stranu soukromý agent provokatér z takového jednání v určitých situacích nemusí mít žádný postih.^{193, 194} Takové jednání soukromého agenta provokatéra dle mého názoru nelze považovat v podmínkách demokratického právního státu za přípustné.

---

¹⁹³ Srov. rozhodnutí ESLP ve věci *Shannon proti Spojenému království* ze dne 4. 10. 2005, stížnost č. 6563/03.

¹⁹⁴ Srov. Dvořák, M., *op. cit. sub 155*, str. 74.

Závěr

Použití agenta lze zajisté označit za prostředek hojně využívaný při proaktivním vyšetřování těch nejzávažnějších forem kriminality. Do TŘ byl zakotven s účinností ke dni 1. února 2002. Před tímto datem byl daný prostředek po poměrně dlouhou dobu součástí práva policejního, a to konkrétně dnes již zrušeného zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky. Tato, byť možná na první pohled nepatrná změna, s sebou však přinesla velmi zásadní důsledky. Skutečnosti zjištěné agentem v rámci jeho činnosti je možné za splnění zákonných podmínek užít za důkazy v konkrétní trestní věci. A to, na rozdíl od informací zjištěných za pomoci informátora, tedy institutu práva policejního.

V průběhu psaní této diplomové práce jsem vyvinula snahu o splnění dvou mnou stanovených cílů. Prvním z nich bylo provedení rozboru současné české právní úpravy institutu použití agenta. Jsem přesvědčena, že k naplnění tohoto cíle v rámci dané práce došlo, a to především v textu kapitoly první a druhé. Bez sepsání první kapitoly by nemohlo dojít v kapitole druhé k vymezení institutu **agenta kontrolora de lege lata**. V dané kapitole byla především vymezena osoba agenta, podmínky použití tohoto institutu a její značná část byla rovněž věnována vymezení beztrestnosti agenta, jež je zakotvena v ustanoveních § 312c a § 363 TZ.

Se současným stavem české právní úpravy daného institutu jsem vcelku spokojená. V rámci kapitoly páté jsem k ní tak měla pouze dílčí výhrady, na které jsem reagovala návrhy na její změnu či doplnění. Největší důraz na možnou změnu současné právní úpravy kladu na ust. § 158e odst. 2 TŘ, vztahující se k osobě agenta. Dle tohoto jím může být pouze příslušník Policie ČR nebo GIBS. Považuji za vhodné úpravu změnit tak, aby agentem mohla být i jiná osoba. Ideálně pak pocházející z kriminálního prostředí. Taková změna by mohla vést ke zvýšení efektivity daného prostředku, a to díky schopnosti snazší infiltrace agenta do zločinných uskupení, která jsou často založena na etnickém či národnostním základě. V současné době dochází v obdobných situacích především k využívání informátorů. Nevýhodou však je, že tímto způsobem zjištěné trestněprávně relevantní informace nelze v trestním řízení použít za důkazy. Dle mého názoru může na základě takových informací dojít maximálně k zahájení trestního stíhání určité osoby či výsledku informátora v průběhu řízení, a to v postavení svědka.

Druhým cílem této práce bylo vymezení pojmu policejní provokace trestné činnosti a nejdůležitějších dopadů, které s sebou závěr o jejím použití ze strany agenta může přinést. Tento cíl se v podstatě skládal ze dvou dílčích cílů. Prvně bylo třeba zjistit, jak, a zdali vůbec, je policejní provokace definována. Vzhledem ke skutečnosti, že se nejedná o pojem právní, bylo třeba nahlédnout do judikatury Evropského soudu pro lidská práva a soudů českých. V dané práci jsem tak svou pozornost postupně věnovala třem rozhodnutím Evropského soudu pro lidská práva, dvěma rozhodnutím soudu českých a jednomu stanovisku Nejvyššího soudu České republiky.

Zásadní však je rozhodovací praxe Evropského soudu pro lidská práva, ze které česká judikatura rovněž vychází a na kterou odkazuje. Prvně z mé strany došlo k rozboru notoricky známého rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, a to ve věci Teixeira de Castro proti Portugalsku. Rozhodnutím tohoto soudu, které si však zasloužilo mou největší pozornost, bylo rozhodnutí poměrně aktuální, a to ve věci Akbay a ostatní proti Německu ze dne 15. října 2020, na kterém lze demonstrovat evoluci rozhodovací praxe soudu a jím časem adoptované principy.

Z českého pohledu je rozhodně nejvýznamnějším soudním počinem stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 25. září 2014, sp. zn. Tpjn 301/2014, ve kterém byla předestřena, dle mého názoru, velmi výstižná definice policejní provokace. V návaznosti na toto jsem v kombinaci s rozhodovací praxí Evropského soudu pro lidská práva dospěla ke znakům policejní provokace, jež byly v textu práce následně vymezeny.

Policejní provokace je postupem značně (negativně) zasahujícím do skutkového děje spáchané trestné činnosti. Je nepochybné, že užití takové invazivní techniky má určité hmotněprávní a procesní dopady na mnoho aspektů projednávané věci. Prvním hmotněprávním dopadem je nutnost posouzení jednání agenta provokatéra dle ustanovení TZ vztahujícímu se k účastenství na činu v užším smyslu, tedy dle ust. § 24 TZ. Takto však lze postupovat pouze v případě naplnění podmínky *akcesority* účastenství. Při její absenci lze jednání agenta provokatéra posoudit maximálně dle ustanovení vztahujícího se k přípravě trestného činu, tedy dle ust. § 20 TZ. *De lege ferenda* však považuji za vhodné výslovné zakotvení ustanovení vztahujícího se k trestnosti agenta provokatéra do TZ, a to především s ohledem na malou, avšak důležitou, odlišnost provokace od účastenství vztahující se k úmyslu takto jednající osoby. Trestnost agenta provokatéra by měla být zakotvena obecně, nikoliv tedy pouze ve vztahu k provokaci policejní, ale rovněž k soukromé.

Druhým hmotněprávním dopadem je trestnost vyprovokované osoby. Tato je dána již samotnou skutečností, že je uznávaná trestnost agenta provokatéra, která je posuzována dle ustanovení o účastenství. Pokud by vyprovokovaná osoba nebyla trestná za vyprovokovaný trestný čin, nebylo by možné posuzovat ani trestnost agenta provokatéra.

K naprosto zásadním dopadům policejní provokace však dochází v rovině procesní. Do těchto se promítá rozhodovací praxe Evropského soudu pro lidská práva a soudů českých, v rámci které došlo k **označení policejní provokace**, na rozdíl od provokace soukromé, **za nepřípustný a nezákonný postup**. Zásadním procesním dopadem tak je absolutní neúčinnost důkazů získaných na základě policejní provokace v daném trestním řízení. Navazujícím dopadem poté (povětšinou) bývá vydání zprošťujícího rozsudku.

Lze uzavřít, že použití agenta je jedním z nejefektivnějších nástrojů boje proti organizovanému zločinu, terorismu a, jak vyplývá z judikatury Evropského soudu pro lidská práva, taktéž drogové kriminalitě. Agent kontrolor, smyslem jehož činnosti má být v souladu s mottem Policie ČR

pomáhat a chránit, odhalování té nejzávažnější trestné činnosti, se může velmi snadno ocitnout v úplně jiné roli. A to v roli agenta provokatéra, který je právě tím, z jehož strany namísto odhalování kriminality dochází k zapříčinění jejího páčání i tam, kde by k tomu vůbec dojít nemuselo.

Osobám, které se stanou oběťmi policejní provokace, je stále dána procesní záruka v podobě absolutní neúčinnosti důkazů tímto postupem získaných v daném trestním řízení. Na základě toho by mělo dojít k vydání zprošťujícího rozsudku. Co však, pokud obecné soudy při plnění své funkce selžou? Na vnitrostátní úrovni se odsouzeným osobám nabízí možnost podat ústavní stížnost k Ústavnímu soudu. Pokud jim ani tento nevyjde vstříc, mohou se zajisté obrátit na Evropský soud pro lidská práva a domáhat se u něj, s odkazem na čl. 6 Úmluvy, ochrany v návaznosti na porušení svého práva na spravedlivý proces. V případě, že soud dojde k závěru o porušení tohoto práva, a to v návaznosti na policejní provokaci jimi spáchané trestné činnosti, zpravidla vysloví závěr o porušení daného článku Úmluvy, a to ve spojení s přiznáním peněžitého zadostiučinění takové osobě vůči státu.

Otázka k zamyšlení však zní – představuje peněžité zadostiučinění dostatečnou útěchu za odsouzení a potrestání za trestnou činnost, kterou by daná osoba bez nezákonného postupu policejních, resp. **státních**, orgánů nespáchala?

Seznam zdrojů

Monografie

- Čáp, J.: *Aplikace zkoušky spolehlivosti*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2022, 84 str. ISBN 978-80-7251-532-5.
- Draščík, A.; Fenyk, J. a kol.: *Trestní řád: Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, 2552 str. ISBN 978-80-7552-600-7.
- Fenyk, J.; Císařová, D.; Gřivna, T. a kol.: *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, 952 str. ISBN 978-80-7598-306-0.
- Gřivna, T.; Scheinost, M.; Zoubková, I. a kol.: *Kriminologie*. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, 588 str. ISBN 978-80-7598-554-5.
- Jelínek J. a kol.: *Dokazování v trestním řízení v kontextu práva na spravedlivý proces*. Praha: Leges, 2018, 544 str. ISBN 978-80-7502-287-5.
- Jelínek, J. a kolektiv: *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 8. vydání. Praha: Leges, 2022, 1040 str. ISBN 978-80-7502-576-0.
- Jelínek, J. a kolektiv: *Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Leges, 2021, 944 str. ISBN 978-80-7502-550-0.
- Jelínek, J. a kolektiv: *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Leges, 2023, 960 str. ISBN 978-80-7502-687-3.
- Karabec, Z.: *Účinnost právních nástrojů proti organizované kriminalitě (použití agenta)*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, 89 str. ISBN 978-80-7338-099-1.
- Šámal, P. a kol.: *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 4720 str. ISBN 978-80-7400-465-0.
- Šámal, P. a kol.: *Trestní zákoník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, 4968 str. ISBN 978-80-7400-893-1.
- Šteinbach, M.; Šlesinger, R.; Zimmermann, M.; Bílek, M.; Hlaváčová, K.: *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, 300 str. ISBN 978-80-7598-194-3.
- Válková, H.; Kuchta, J.; Hulmáková, J.: *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2019, 616 str. ISBN 978-80-7400-732-3.

- Vangeli, B.: *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 488 str. ISBN 978-80-7400-543-5.

Odborné články

- Cimr, V.: K zákonnosti provokace trestného činu policejními orgány. In: *Trestní právo*. 2001, č. 2, str. 11–14.
- Dragojlović, J.; Filipović, N.: Undercover Investigator in Legislations of the United States and the United Kingdom. In: *Kultura polisa*. 2022, str. 62–78.
- Fenyk, J.: K operativním metodám odhalování korupce (použití některých zvláštních operativních metod k odhalování korupce a jiné trestní činnosti v USA z pohledu českého, resp. kontinentálního pojetí základů trestní odpovědnosti. In: *Trestní právo*. 2003, č. 2, str. 2–9.
- Fryšták, M.: Informátor jako jeden z nástrojů v boji s organizovaným zločinem. In: *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2005, č. 1, str. 42–47.
- Goldberg, E. B.: A Comparative Legal Analysis between Canada and the United States on the Constitutionality of Undercover and Mr. Big Operations. In: *ILSA Journal of International and Comparative Law*. 2022, č. 29/1, str. 41–62.
- Herczeg, J.: Systém řízené provokace v boji proti korupci a principy právního státu. In: *Bulletin advokacie*. 2011, č. 4, str. 25–31.
- Kratochvíl, V.: Policejní provokace „trestného činu“ z pohledu právního a ústavněprávního. In: *Trestní právo*. 2001, č. 10, str. 2–10.
- Musil, J.: Policejní provokace v teorii, legislativě a judikatuře. In: *Státní zastupitelství*. 2014, č. 3, str. 10–16.
- Radková, L.: Ráfek a cépézetka: Proč ne informátor a cela předběžného zadržení? Funkce policejní mluvy z pohledu jejích uživatelů. In: *Naše řeč*. 2018, č. 1, str. 17–27.
- Ross, J. E.: Valuing Inside Knowledge: Police Infiltration as a Problem for the Law of Evidence. In: *Chicago-Kent Law Review*. 2004, str. 1111–1150.
- Sherwin-White, A. N.: The Early Persecutions and Roman Law Again. In: *The Journal of Theological Studies*. 1952, č. 3/2, str. 199–213.
- Smith, S. M.; Stinson, V.; Patry, M. W.: Using the Mr. Big Technique to Elicit Confessions: Successful Innovation Or Dangerous Development in the Canadian Legal System. In: *Psychology, Public Policy, and Law*. 2009, č. 15/3, str. 168–193.
- Srov. Sotolář, P.; Púry, F.; Woratschová, V.: Posuzování policejní provokace. In: *Trestněprávní revue*. 2002, č. 11, str. 313–321.

- Šulda, P.: (Ne)přípustné formy provokace k trestnému činu. In: *Trestněprávní revue*. 2022, č. 1, str. 12–20.

Judikatura

- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 19. března 2018, sp. zn. I. ÚS 4185/16.
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 22. června 2000, sp. zn. III. ÚS 597/99.
- Rozhodnutí ESLP ve věci Akbay a ostatní proti Německu ze dne 15. října 2020, stížnosti č. 40495/15, 40913/15 a 37273/15.
- Rozhodnutí ESLP ve věci Bannikova proti Rusku ze dne 4. listopadu 2010, stížnost č. 18757/06.
- Rozhodnutí ESLP ve věci Furcht proti Německu ze dne 23. října 2014, stížnost č. 54648/09.
- Rozhodnutí ESLP ve věci Kostovski proti Nizozemsku ze dne 20. listopadu 1989, stížnost č. 11454/85.
- Rozhodnutí ESLP ve věci Kuzmickaja proti Litvě ze dne 10. června 2008, stížnost č. 27968/03.
- Rozhodnutí ESLP ve věci Lalas proti Litvě ze dne 1. března 2011, stížnost č. 13109/04.
- Rozhodnutí ESLP ve věci Milinienė proti Litvě ze dne 24. června 2008, stížnost č. 74355/01.
- Rozhodnutí ESLP ve věci Shannon proti Spojenému království ze dne 4. října 2005, stížnost č. 6563/03.
- Rozhodnutí ESLP ve věci Teixeira de Castro proti Portugalsku ze dne 9. června 1998, stížnost č. 25829/94.
- Rozhodnutí ESLP ve věci Volkov a Adamskiy proti Rusku ze dne 26. března 2015, stížnosti č. 7614/09 a 30863/10.
- Stanovisko Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. září 2014, sp. zn. Tpjn 301/2014.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 1. září 2020, sp. zn. 7 Tdo 865/2020.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. července 2008, sp. zn. 5 Tdo 769/2008.

Legislativní akty

- Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky č. 2/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli.
- Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci.
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 301/2005 Z.z., trestný poriadok, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 455/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.
- Zákon č. 459/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním.
- Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské a justiční strážci České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon České národní rady č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění účinném do 31. 12. 2001.

Ostatní zdroje

- *Criminal Law, Sec. 6.3 Entrapment*. [online] University of Minnesota Libraries Publishing, 2015.
str. 337 a násl. Dostupné z: <https://open.lib.umn.edu/criminallaw/chapter/6-3-entrapment/> [zobrazeno 24-10-2023, 21:12].
- Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 265/2001 Sb., ze dne 15. 11. 2000.
- Dvořák, M.: *Použití agenta v trestním řízení*. Rigorózní práce. Praha: Právnická fakulta Univerzity Karlovy, 2019, 119 str.
- Jelínek, J.: „Protiteroristická“ novela trestního zákoníku – poznámky k orientačnímu studiu. Online. In: Bulletin advokacie. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/protiteroristicka-novela-trestniho-zakoniku-poznamky-k-orientacnimu-studiu> [zobrazeno 1-12-2023, 15:29].
- Koblasová, J.: *Prostorové odposlechy ve světle nedávné judikatury Nejvyššího soudu*. Online. In: Centrum pro lidská práva a demokracii. Dostupné z: <https://www.centrumlidskoprava.cz/prostorove-odposlechy-ve-svetle-nedavne-judikatury-nejvyssiho-soudu> [zobrazeno 19-10-2023, 17:18].
- Pelc, V.: Problematika agenta provokátéra v trestním právu. In: Šturma, P. a kol.: *Konference SVOČ doktorských studentů v oboru právo a právní věda*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2012, str. 46–47. ISBN 978-80-87146-63-7.
- Sněmovní tisk č. 1015, V. volební období Poslanecké sněmovny, 2006–2010, vládní návrh zákona o protikorupčních opatřeních.
- Ščerba, F. a kol.: *Trestní zákoník*. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022. Dostupné z <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnp-tembsgfpwk232ge4dcxzrfzwwexzsgaydsxzugbpxazrsha> [zobrazeno 21-10-2023, 18:08].
- Výroční zpráva Národní centrály proti organizovanému zločinu za rok 2022. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/vyhodnoceni-cinnosti-vyrocní-zprava-ncoz-2022.aspx> [zobrazeno 2-12-2023, 10:50].
- Zpráva o činnosti prokuratury Slovenské republiky za rok 2007. Dostupné z: <https://www.genpro.gov.sk/spravy-o-cinnosti/sprava/sprava-o-cinnosti-prokuratury-slovenskej-republiky-za-rok-2007/> [zobrazeno 20-9-2023, 12:19].
- Zpráva o činnosti prokuratury Slovenské republiky za rok 2008. Dostupné z: <https://www.genpro.gov.sk/spravy-o-cinnosti/sprava/sprava-o-cinnosti-prokuratury-slovenskej-republiky-za-rok-2008/> [zobrazeno 20-9-2023, 12:22].

- Zpráva o činnosti prokuratury Slovenské republiky za rok 2009. Dostupné z: <https://www.genpro.gov.sk/spravy-o-cinnosti/sprava/sprava-o-cinnosti-prokuratury-slovenskej-republiky-za-rok-2009/> [zobrazeno 20-9-2023, 12:24].
- Zpráva o činnosti prokuratury Slovenské republiky za rok 2010. Dostupné z: <https://www.genpro.gov.sk/spravy-o-cinnosti/sprava/sprava-o-cinnosti-prokuratury-slovenskej-republiky-za-rok-2010/> [zobrazeno 20-9-2023, 12:28].
- Zpráva o činnosti prokuratury Slovenské republiky za rok 2011. Dostupné z: <https://www.genpro.gov.sk/spravy-o-cinnosti/sprava/sprava-o-cinnosti-prokuratury-slovenskej-republiky-za-rok-2011/> [zobrazeno 20-9-2023, 12:30].
- Zpráva o činnosti prokuratury Slovenské republiky za rok 2012. Dostupné z: <https://www.genpro.gov.sk/spravy-o-cinnosti/sprava/sprava-o-cinnosti-prokuratury-slovenskej-republiky-za-rok-2012/> [zobrazeno 20-9-2023, 12:35].
- Zpráva o činnosti prokuratury Slovenské republiky za rok 2013. Dostupné z: <https://www.genpro.gov.sk/spravy-o-cinnosti/sprava/sprava-o-cinnosti-prokuratury-slovenskej-republiky-za-rok-2013/> [zobrazeno 20-9-2023, 12:40].
- Zpráva speciálneho prokurátora o činnosti Úradu speciálneho prokurátora a poznatkoch Úradu speciálneho prokurátora o stavu zákonnosti za rok 2015. Dostupné z: <https://www.genpro.gov.sk/spravy-o-cinnosti/sprava/sprava-specialneho-prokuratora-o-cinnosti-uradu-specialnej-prokuratury-a-poznatkoch-uradu-specianlej-prokuratury-o-stave-zakonnosti-za-rok-2015/> [zobrazeno 20-9-2023, 12:50].
- Zpráva speciálneho prokurátora o činnosti Úradu speciálneho prokurátora a poznatkoch Úradu speciálneho prokurátora o stavu zákonnosti za rok 2016. Dostupné z: <https://www.genpro.gov.sk/spravy-o-cinnosti/sprava/sprava-specialneho-prokuratora-o-cinnosti-uradu-specialnej-prokuratury-a-poznatkoch-o-stave-zakonnosti-za-rok-2016/> [zobrazeno 20-9-2023, 13:00].
- Zpráva speciálneho prokurátora o činnosti Úradu speciálneho prokurátora a poznatkoch Úradu speciálneho prokurátora o stavu zákonnosti za rok 2017. Dostupné z: <https://www.genpro.gov.sk/spravy-o-cinnosti/sprava/sprava-o-cinnosti-uradu-specialnej-prokuratury-a-poznatky-uradu-specialnej-prokuratury-o-stave-zakonnosti-za-rok-2017/> [zobrazeno 20-9-2023, 13:20].
- Zpráva speciálneho prokurátora o činnosti Úradu speciálneho prokurátora a poznatkoch Úradu speciálneho prokurátora o stavu zákonnosti za rok 2018. Dostupné z:

<https://www.genpro.gov.sk/spravy-o-cinnosti/sprava/sprava-o-cinnosti-uradu-specialnej-prokuratury-a-poznatky-uradu-specialnej-prokuratury-o-stave-zakonnosti-za-rok-2018/> [zobrazeno 20-9-2023, 13:25].

- Zpráva speciálního prokurátora o činnosti Úřadu speciální prokuratury a poznacích Úřadu speciální prokuratury o stavu zákonosti za rok 2019. Dostupné z: <https://www.genpro.gov.sk/spravy-o-cinnosti/sprava/sprava-o-cinnosti-uradu-specialnej-prokuratury-a-poznatky-uradu-specialnej-prokuratury-o-stave-zakonnosti-za-rok-2019/> [zobrazeno 20-9-2023, 13:30].
- Zpráva speciálního prokurátora o činnosti Úřadu speciální prokuratury a poznacích Úřadu speciální prokuratury o stavu zákonosti za rok 2020. Dostupné z: <https://www.genpro.gov.sk/spravy-o-cinnosti/sprava/sprava-o-cinnosti-uradu-specialnej-prokuratury-a-poznatky-uradu-specialnej-prokuratury-o-stave-zakonnosti-za-rok-2020/> [zobrazeno 20-9-2023, 13:40].
- Zpráva speciálního prokurátora o činnosti Úřadu speciální prokuratury a poznacích Úřadu speciální prokuratury o stavu zákonosti za rok 2021. Dostupné z: <https://www.genpro.gov.sk/spravy-o-cinnosti/sprava/sprava-o-cinnosti-uradu-specialnej-prokuratury-a-poznatky-uradu-specialnej-prokuratury-o-stave-zakonnosti-za-rok-2021/> [zobrazeno 20-9-2023, 13:45].

Použití agenta a otázky policejní provokace

Abstrakt

Předkládaná práce se zaměřuje na operativně pátrací prostředek použití agenta, zakotvený v § 158e zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestním řádu). Ten je hojně využíván při vyšetřování té nejzávažnější kriminality, jako je kriminalita organizovaná, drogová, či terorismus. Ideální se jeví situace, kdy agent při své činnosti vystupuje v postavení tzv. agenta kontrolora, jenž je právem aprobovaným konceptem. Skutečnosti zjištěné agentem kontrolorem zákonným způsobem je možné užít za důkazy v konkrétní trestní věci. Agent kontrolor však velmi snadno může svým jednáním vstoupit do role tzv. agenta provokatéra.

Policejní provokace je ze strany Evropského soudu pro lidská práva a soudů českých označena za nepřípustnou techniku, jejímž procesním dopadem v dané trestní věci je nepoužitelnost důkazů získaných na jejím základě, a to pro jejich absolutní neúčinnost. Institutu použití agenta a s ním spojeným otázkám policejní provokace se v dané práci věnuji následovně.

V první kapitole dochází k uvedení do problematiky operativně pátrací činnosti, do níž **operativně pátrací prostředky**, vedle **podpůrných operativně pátracích prostředků**, spadají. To je klíčové pro pochopení samotné podstaty institutu použití agenta. Stejně tak dochází k vymezení dvou zbývajících operativně pátracích prostředků, jimiž je **předstíraný převod a sledování osob a věcí**.

Druhá kapitola poskytuje rozbor současné české právní úpravy institutu použití agenta. Dochází v ní tak především k vymezení ustanovení § 158e trestního řádu, jakož i ustanovení vztahujících se k beztrestnosti agenta.

V kapitole třetí dochází k vymezení pojmu policejní provokace, a to na základě analýzy rozhodovací činnosti Evropského soudu pro lidská práva a soudů českých. Důraz je kladen především na rozbor poměrně aktuálního rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci Akbay a ostatní proti Německu, ze dne 15. října 2020. Na základě definic policejní provokace, poskytnutých ze strany uvedených soudů, dochází rovněž k vymezení znaků policejní provokace a nejvýznamnějších dopadů, jež s sebou tato přináší. Konkrétními rozebíranými dopady jsou trestnost agenta provokatéra, vyprovokované osoby a procesní (ne)použitelnost důkazů v daném trestním řízení.

Obsahem čtvrté kapitoly je stručné vymezení právních úprav Spojených států amerických, Kanady a Slovenské republiky zakotvujících institut agenta, u něž není policejní provokace trestné činnosti plně vyloučena, či institut obdobný (v Kanadě se jedná o tzv. *Mr. Big* operace).

V poslední kapitole dochází ke zhodnocení současné české právní úpravy, a to společně s předložením několika návrhů *de lege ferenda*, které by mohly představovat její budoucí změnu či doplnění.

Klíčová slova: použití agenta, agent kontrolor, policejní provokace, agent provokatér

The Use of an Agent and Issues of Police Provocation

Abstract

This work focuses on the use of an agent, one of the operative searching means contained in § 158e of the Criminal Procedure Code. This tool is widely used in the investigation of the most serious crimes, such as organized crime, drug trafficking, or terrorism. If the agent acts as a so-called *undercover agent*, which is a legally approved concept, it is ideal. The information obtained by the agent controller lawfully can be used as evidence in a specific criminal case. However, the agent controller can by his actions very easily enter the role of an *agent provocateur*.

Police provocation has been described by the European Court of Human Rights and the Czech courts as an inadmissible technique. Its procedural effect in a concrete criminal case is the inapplicability of evidence obtained based on it, due to its absolute ineffectiveness. In this work, it is dealt with the concept of an agent and the related issues of police provocation as follows.

The first chapter introduces the issue of the operative searching activity, which includes **operative searching means** and **supporting operative searching means**. This is necessary to understanding the concept of an agent. Similarly, the two remaining operative searching means, which are the **pretended transfer** and **monitoring of persons and things**, are analyzed.

The second chapter provides an analysis of the current Czech legal regulation of the concept of an agent. There are examined the provisions of the Criminal Procedure Code.

The third chapter defines the concept of police provocation based on the analysis of the case law of the European Court of Human Rights and the Czech courts. Emphasis is placed primarily on the analysis of the relatively recent decision of the European Court of Human Rights: *Akbay and Others v. Germany*. Based on the definitions of police provocation provided by these courts, the characteristics of police provocation and its most significant impacts are also defined in the given chapter.

The content of the fourth chapter is a brief definition of the legal regulations of the United States of America, Canada, and the Slovak Republic, which establish the concept of an agent for whom police provocation of criminal activity is not fully excluded, or similar concept (in Canada so-called *Mr. Big* operations).

In the last chapter, the current Czech legislation is evaluated, together with the presentation of several *de lege ferenda* proposals that could represent its future amendment or supplementation.

Key words: The Use of an Agent, Undercover Agent, Police Provocation, Agent Provocateur